

Környezetvédelmi program

2016-2021

/2016. január 1-től 2021. december 31-ig/

Készítette:

Szabóné Gara Irén

Környezetvédelmi szakértő

Engedély számok:

MK 16-0199

SZKV-1.1,2,3,4.

Tartalom

Előszó

Helyzetelemzés

1. Éghajlati adottságok
2. A felszíni vízfolyások
3. Levegőminőség, a település levegőtisztasági állapota
4. Hévízgyörk környezetének vízgazdálkodási állapota
6. Közmű ellátottság, közmű állapot
7. Az épített környezet
6. Természeti környezet
8. Hulladékgazdálkodás
9. Zaj és rezgés
10. Környezeti nevelés

Önállóan kezelt hatótényezőkkel kapcsolatos célok meghatározása

1. Települési környezet tisztasága
2. Csapadékvíz elvezetés
3. Szennyvízkezelés, komposztálás, komposzt-elhelyezés
4. Hulladékkezelés
5. Zaj- és rezgésvédelem
6. Légszennyezés elleni védekezés
7. Közlekedésszervezés
8. Ivóvízellátás
9. Talajvíz
10. Zöldterület gazdálkodás
11. Természetvédelem
12. Környezeti nevelés
13. Környezetbiztonság

A HATÓTÉNYEZŐKHÖZ RENDELT RÖVID ÉS KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK, PROGRAMOK, FELADATOK

Előszó

Hévízgyörk Pest megyében, a Gödöllői dombvidéktől keletre, a Galga-patak jobb partján található. Hévízgyörk az Aszódi kistérség, közigazgatásilag az Aszódi járás része.

Az őskorból származó leletekből feltételezhető, hogy már akkor lakott volt. A későbbi korból meghatározó emléke a középkori templom, melyet „Öregtemplom”-ként emlegetnek. Az 1988-ban helyreállított épület értékes kulturális és szép építészeti szimbólum.

Hévízgyörk környezetét és hangulatát meredek partjaival, lapos dombjaival, sík területeivel. a változatos Galga-völgy, települési arculatát a rendezett összkép határozza meg. Az a tény, hogy a természeti erőforrásokat alig terhelő vállalkozások jöttek létre, a csendes és nyugalmas, jó levegőjű környezet, a település élhetőségét és vonzerejét felértékeli. Ezt erősíti a hagyományos értéket tisztelő és ápoló lakosság. A község az M3-as autópályáról és a 3. fő közlekedési útról a Bag-Tura bekötőúton közelíthető meg. Lakosainak száma 2014. január 1-én 2994.

Hévízgyörk települési közigazgatásban elfoglalt helye:

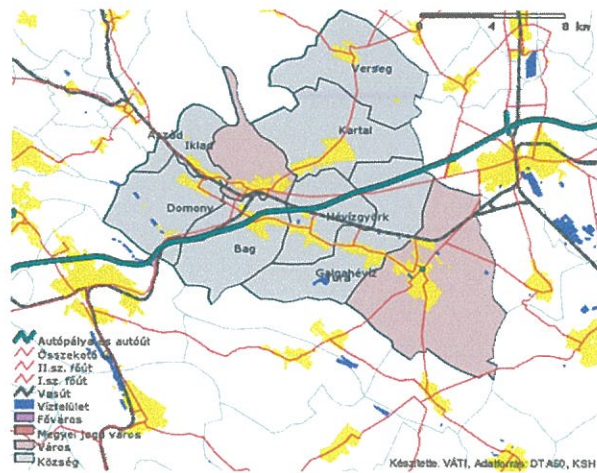
Régió:	Közép-Magyarországi régió
Megye:	Pest megye
Kistérség:	Aszódi kistérség
Koordináták:	47°37,8539' - 19°31,116'
Közigazgatási rangja:	község
Irányítószám:	2192
Web oldal:	http://www.hevizgyork.hu

1. ábra: Magyarország megyéi és tervezési-statisztikai régiói (Forrás: Mo. településszerkezeti elemzése)

2. ábra: Pest megye és kistérségei, Forrás: Országos Területfejlesztési Terv

3. ábra: Aszód kistérség a települések közigazgatási határaival, Forrás: VÁTI

4. ábra Az Aszói járás települései

Az Aszódi járáshoz tartozó települések népesség és terület adatai:

Település	Rang (2013. július 15.)	Közös hivatal	Kistérség (2013. január 1.)	Népesség (2013. január 1.)	Terület (km ²)
Aszód	járasszékhely város	Aszód	Aszódi	6 163	16,20
Tura	város		Aszódi	7 721	55,92
Bag	nagyközség		Aszódi	3 710	23,55
Kartal	nagyközség		Aszódi	5 617	29,11
Domony	község		Aszódi	2 159	21,80
Galgahéviz	község		Aszódi	2 489	31,18
Galgamácsa	község	Galgamácsa	Veresegyházi	1 854	43,31
Hévízgyörk	község		Aszódi	2 997	22,85
Iklad	község		Aszódi	2 031	11,21
Vácegres	község	Galgamácsa	Veresegyházi	849	13,67
Verseg	község	Aszód	Aszódi	1 402	29,57

Hévízgyörk népességének alakulása 2000-től:

Időszak	Lakónépesség száma az év végén (a népszámlálás végleges adataiból továbbvezetett adat) (fő)
2000. év	2960
2001. év	2995
2002. év	3043
2003. év	3043
2004. év	3067
2005. év	3071
2006. év	3075
2007. év	3097
2008. év	3130
2009. év	3137
2010. év	3113
2011. év	3030
2012. év	2997
2013. év	2973
2014. év	2994

A kistérség területe 241 km², elsősorban a Galga völgyére koncentrálódik (hét település), két település (Kartal és Verseg) attól északra található. A járás településeiben, bár közigazgatásilag nem tartoznak a szűkebb értelemben vett budapesti agglomerációhoz, gazdasági értelemben, különösen a jó közlekedés miatt, a főváros hatása érzékelhető. A kistérségi működésben jellemző a települések közötti összefogás a tervezett fejlesztési koncepciókban, a pályázatokban való részvételben, a létesítmények használatában, azok üzemeltetésében. Ez a települések fejlődésében látható eredményt hozott és hozhat a következő időszakban is.

A települést is magába foglaló területi egységek népsűrűségi adataival összehasonlítva, Hévízgyörk 141,36 fő/km² értéke az országos átlagot 30 %-al, a járási átlagot 10 %-al túlhaladja, de alatta marad a megyei átlagnak, amit a nagyobb városok értéke emel az országos átlag duplájára.

Hévízgyörk:	141,36 fő/km²
Aszódi kistérség:	148,27 fő/km ²
Aszódi járás:	129,38 fő/km²
Pest megye:	198,82 fő/km²
Közép-Magyarországi régió:	432,17 fő/km ²
Magyarország:	109,87 fő/km²

Magyarázza ezt a tényt Budapest közelsége és a jó természeti, települési adottságok. Ezek a fő tényezők évtizedek óta, a település lakosságát megtartó ereje szempontjából.

A Galga völgyben a folyóvíz, a földműveléshez, állattartáshoz szükséges minőségi mezőgazdasági területek rendelkezésre állnak, a lakosság egy jelentős része ennek a hasznában találta meg évszázadok óta a boldogulást. Azonban meg kell említeni a közeli városokban a nagyvállalatokat, amelyek mind a képzett, mind a kevésbé képzett munkaerőnek biztosítanak lehetőséget.

A község 4 településsel határos, ezek: Galgahévíz, Kartal, Aszód és Bag.

A település kialakulását követően, a közelmúltig határozott, évszázadokon át megmaradó körvonalai, karakteres létről árulkodnak. Ezeket mutatják a XVIII. és a XIX. századból származó katonai térképek.

5. ábra **Katonai felmérés térképe: 1763-1785**

6. ábra Katonai felmérés térképe: 1806-1869

7. ábra Katonai felmérés térképe: 1869-1887

A nyugodt, békés és környezetvédelmi szempontból ideálisnak minősíthető település, vonzerő volt és a jövőben is lehet a nagyvárosból kiköltözők, az ökoturizmus felfedezésére és a rekreációra vágyók körében. A természeti erőforrások a kevésbé bolygatott természeti tájjal, a történelmi hagyományok és az emberi egészség megtartását szolgáló adottságok, együtt képezhetnek felértékelődő potenciált.

A KÖRNYEZETVÉDELMI TERV vonatkozó jogszabályi környezete

Hévízgyörk Önkormányzata a 2009. január 1-től hatályos környezetvédelmi programját megújítja, azt 2016-tól dátummal kívánja rendeletben érvénybe léptetni. Az akkori program és a jelenlegi felülvizsgálat alapja a 1995. évi LIII. környezetvédelmi törvény.

1995. évi LIII. törvény 40. § (1) bekezdése rendelkezik arról, hogy a környezetvédelmi tervezések alapját a 6 évente megújítandó Nemzeti Környezetvédelmi Program határozza meg.

A környezetvédelmi törvény 2008 évi módosítása **48/B. §** és a **Kt.48/E.§** pedig pontosította a programkészítés tartalmi elemeit. A 2009-ben készített program ezeket az elemek már így tartalmazta, így a felülvizsgálatban nem szükséges szerkezeti változtatást alkalmazni.

Mivel a program készítés során számos további jogszabályt kellett figyelembe venni, melyek egy része vagy megváltozott, vagy hatályát veszítette, sőt, új rendszerben léptek hatályba új jogszabályok, a készítés során nagyszámú környezetvédelmi elv került alkalmazásra, ezért ezek ismertetése az **1. számú mellékletbe** került. Ebben a mellékletben van a fontosabb környezetvédelmi szakmai kifejezések értelmezése is.

Helyzetelemzés

5. Hévízgyörk természetföldrajzi környezete és éghajlata

5.1. Földrajzi adottságok

A település domborzata a Hatvani-sík jellegzetességeit viseli, geomorfológiailag a Cserhát hegyláb felszínétől Hatvan–Hort vonalában tereplépcsővel különül el. Területének magassága 99–209 m közötti (tengerszint felett). A felszín szabdalt, változatos, alacsony domblábi háta és lejtők, illetve közepes magasságú tagolt síkság vannak vegyesen. A felszín déli irányba lejt. Hévízgyörk környezetére a hangulatos változatosság a jellemző.

5.2. Térszerkezeti elemek.

Cserhátalja és a Felső Galga-völgy területén nemcsak a táj, de a kialakult terület felhasználás is változatos képet mutat. A térség legjelentősebb térszerkezeti eleme az M3 autópálya és a 3. sz. főút, továbbá a Budapest-Miskolc vasútvonal alkotta közlekedési folyosó. A települések közötti összeköttetéseket az alsóbbrendű úthálózat biztosítja. A térség másik irányú, szintén meghatározó térszerkezeti szerkezeti eleme, a délkeleti irányú Tura-Zsámbok közút.

A térségben a mezőgazdasági hasznosítás és az erdőgazdálkodás hozzávetőlegesen egyező súlyt képvisel a terület felhasználásban. A térség északi, a Cserhát előteréhez tartozó részén az erdők kiterjedtebbek, délebbre gyéresebb előfordulással.

6. Éghajlati adottságok

A település éghajlata a földrajzi elhelyezkedésének megfelelően mérsékelt meleg, mérsékelt száraz. Az évi középhőmérséklet 10 °C körüli, a vegetációs időszakban 16,3–16,8 °C. Az évi napfénytartam 1950-2000 óra, az éves csapadékösszeg 500-550 mm között váltakozik. A csapadék jellemzően 60 %-a a nyári hónapokban esik.

Gyakoriak az őszi fagyok, de előfordul a nyári és kora őszi időszakban a jégverés. Az éves csapadéknak szilárd alakban lehulló, télen felhalmozódó részaránya változó. Mivel a hótakaró hosszabb ideig tartó felhalmozódása viszonylag kis területre korlátozódik, ahol ugyancsak előfordulhatnak télközi felmelegedések, és ezzel együtt járó hóolvadások, a vízjárás alakulását a Galga vízrendszerben alapvetően az esőzések határozzák meg. Az uralkodó szélirány az északnyugati és délkeleti az átlagos szélesség 2,5–3 m/s.

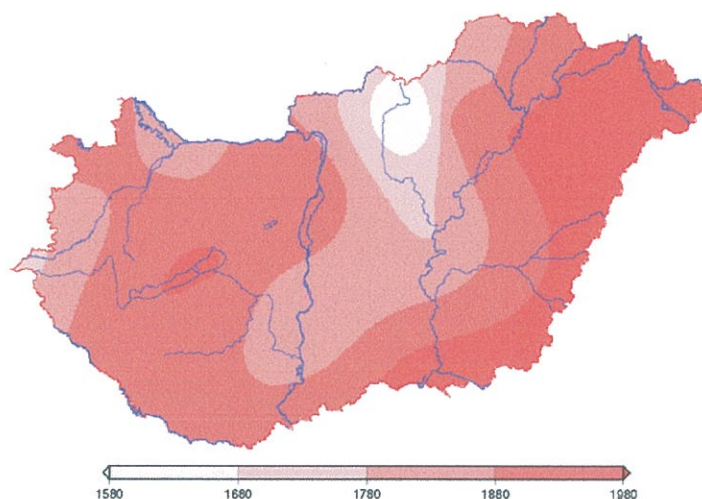
A hőmérséklet alakulása (°C)

ÉV	Közép		Maximális		Minimális	
	Aszód	Budapest	Aszód	Budapest	Aszód	Budapest
2000	10,7	12,3	37,2	37,9	-16,7	-11,0
2009	10,4	12,4	34,8	34,9	-20,9	-13,7
2010	9,3	11,4	34,0	35,9	-18,1	-10,5
2011	10,5	12,2	36,0	37,1	-13,8	-7,5
2012	11,1	13,0	37,7	38,2	-21,5	-13,1
2013	10,8	12,4	37,9	38,7	-12,1	-5,8

Havonta, 2013

Január	-0,7	1,4	10,0	10,5	-12,1	-5,3
Február	2,0	3,4	13,1	14,3	-6,3	-4,0
Március	3,2	4,5	15,6	15,6	-9,2	-5,8
Április	12,0	13,6	30,5	29,7	-1,3	0,2
Május	16,0	17,2	30,0	29,7	7,0	9,0
Június	19,4	20,7	34,6	36,7	5,4	8,8
Július	22,1	24,2	37,9	37,8	8,4	12,2
Augusztus	22,1	23,8	37,0	38,7	8,1	13,3
Szeptember	14,3	15,9	26,3	27,5	2,2	6,3
Október	11,7	13,6	24,5	24,3	-4,6	0,6
November	7,0	8,2	17,3	17,5	-7,1	-2,4
December	1,0	2,8	10,2	12,1	-8,2	-3,6

Forrás: PEST MEGYE STATISZTIKAI ÉVKÖNYVE, 2013

8. ábra Éves napfénytartam (óra) Forrás: OMSZ.

A csapadékos és szeles napok száma

Év, hónap	Lehullott csapadék, mm		Csapadékos napok száma		Szeles napok száma, szélesség >= 10 m/s	
	Aszód	Budapest	Aszód	Budapest	Aszód	Budapest
2000	376	397	57	64	149	135
2009	530	480	134	117	140	139
2010	916	816	160	142	125	146
2011	362	291	100	85	123	154
2012	348	386	110	98	157	189
2013	597	588	130	131	132	148

7. A felszíni vízfolyások

Hévízgyörk és a kistáj, a Zagyva, közvetve a Tisza vízgyűjtőjén helyezkedik el. A Galga, vízgazdálkodási szempontból a maga 58 km-es hosszával, és 568 km²-es vízgyűjtő területével a térség meghatározója. A kistájon folyik keresztül még a Sósi-patak, az Emse-patak, valamint a Kartal-völgyi-patak. Ezek is a Zagyvába torkollnak, általában kevés vizet vezetnek, de árvízkor a kisvízű patakok a völgytalpakat is elönthetik. Hasznosításuk egyik formája, a víztározó szerű horgásztó fenntartás, amire példa a Hévízgyörki-Györki tó –a terület 1,2 ha, intenzív telepítésű, kiváló vízminőségű horgász hely-, vagy Galgahévíz, ahol a Bika-tavat a Sósi-patak vizének felduzzasztásával hozták létre.

8. Levegőminőség, a település levegőtisztasági állapota

8.1. Magyarországi levegőminőségi mérőhálózata

Egy település levegő-állapotát globális és helyi tényezők egyaránt alakítják. Fontos, elsősorban a helyi tényezők meghatározása és vizsgálata. Elmondható, hogy a levegő állapotára a település lakosságának fűtési szokása, a helyben működő ipari-mezőgazdasági és szolgáltató egységek, valamint az átmenő- és helyi gépjármű forgalom van a legnagyobb hatással.

Magyarországon van egységes levegő-minőségi figyelő rendszer, az egész ország területét lefedő mérőhálózatot a kormányhivatalok üzemeltetik.

Az **Országos Levegőtisztasági Mérőhálózat (OLM)** a manuális és automata mérőhálózatból áll. A mérőhálózatot képező mérőállomások és mérőpontok elhelyezésének rendszeres felülvizsgálata a mindenkori légszennyezettségi zónák és agglomeráció figyelembevételével történik.

A manuális mérőhálózat mérőpontjainak száma: 11 településen kén-dioxidot (SO₂), 79 településen nitrogén-dioxidot (NO₂), 21 településen ülepedő port, 24 településen kisméretű részecskét (PM₁₀) és összetevőit vizsgálják, ez utóbbiból történik a nehézfém és PaH (policiklusos-aromás-szénhidrogének) szennyezőanyagok meghatározása.

Az automata mérőhálózat alközpont része a folyamatos működésű automatikus elemzőkészülékekből kialakított mérőállomás és a hozzá tartozó adatközpont. Az automata mérőhálózat keretében működő mérőállomások száma 64, ebből 53 db fix helyre telepített, 11 db mobil mérőállomás.

Budapesten 12 db fix helyre telepített automata mérőállomás működik a kötelezően előírt 6 db helyett. Az automata mérőállomások gáz és szilárd halmazállapotú szennyezőket, valamint az értékeléshez szükséges meteorológiai paramétereket mérnek.

A mérőállomások jogszabályban meghatározott **kiemelt jelentőségű légszennyező anyagok** (SO₂, NO_x, CO, O₃, BTEX, VOC, PM₁₀, PM_{2,5}) mérésére vannak felszerelve.

Összességében az OLM üzemeltetésével kapcsolatban elmondható, hogy megbízható, összehasonlítható adatokat szolgáltat, a közönségtájékoztatás megfelelő, az EU elvárásainak teljesítésére a fejlesztések folyamatosak. **Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat.**

Hévízgyörk településen és környezetében nem működik ebbe a rendszerbe tartozó megfigyelő állomás, (legközelebbi mérőpontok: Budapest, Tököl, Vác, Salgótarján), amely folyamatosan pontos képet tudna adni a levegő állapotáról. Légszennyező anyagokra vonatkozó imissziós mérés sem volt, ezért hiteles adatot nem tudunk bemutatni. A településen a hőszolgáltató berendezéseken kívül technológiai légszennyező pontforrás sem üzemel. Ez a tény pozitívum, azonban a többi tényező elemzése is szükséges.

8.2. Hévízgyörk levegő minőségét befolyásoló tényezők.

A./Közlekedés: az M3-as autópálya és a 3-as fő közlekedési út, valamint az Aszód, Hévízgyörk, Bag, Galgahévíz és Tura egy gerinc úttal való összekötése a főutakkal, jelentős belső forgalmat feltételez. Mivel ez egyben az egyetlen települések közti belső út, amely a 31-es, 32-es út felé összekötést képez a 3-as és M3-as utakkal. Az erre felfűzött településeken kívül, hektikusan bár, de távolabbi települések átmenő forgalma is itt jelenik meg. Erre vonatkozóan mérésen alapuló forgalmi adatok vannak, melyeket az alábbi táblázatok mutatják. Hévízgyörkön átmenő út személygépkocsi és teherautók száma még belül van az elviselhetőségen, de mivel az út forgalma számos külső ok miatt bármikor növekedhet, az út mentén élők zaj és környezeti füstgáz terhelése is növekedni fog. A hosszú

távú megoldás végig gondolt forgalom szervezéssel az átmenő forgalom településen kívül vezetése lehet.

Közlekedési adatok: 2014 évből az M3 és 3-as főutakra a legközelebbi útszakaszokon. A közúthálózat útkategóriák szerinti átlagos napi forgalma, egység/nap (E/nap).

Forrás: http://internet.kozut.hu/Documents/Orszagos_kozutak_2014_evre_vonatkoz_kereszt_metszeti_forgalma.pdf

	mért	kapacitás	kapacitás	összes*	személygi.
M3	egys./h	egys./h	%-ban	jármű/nap	jármű/nap
25 km szelv.	3345	6800	49%	34237	27102
38 km szelv.	4509	6800	66%	49550	30071

* (1)-(12) járműosztály, személygépkocsi egységben kifejezve.

	mért	kapacitás	kapacitás	összes*	személy.gj.
3-as út	egys./h	egys./h	%-ban	jármű/nap	jármű/nap
25 km szelv.	1292	2000	65%	13887	11341
33 km szelv.	929	2000	46%	9994	7167

* (1)-(12) járműosztály, személygépkocsi egységben kifejezve.

Bag-Tura közötti közút napi forgalma, 2000-4000 egység/nap.

Forrás: <http://kira.gov.hu/kira/main.jsp>

B./Fűtésből származó légszennyezés. Az elmúlt évtizedekben jellemző lakossági és intézményi fűtési mód a földgáztüzelés lett. Ennek előnye, hogy gyakorlatilag alig kimutatható a fűtési eredetű kén-dioxid (SO₂) az ilyen települések levegőjében. Hévízgyörkön nincs távfűtés, nincs alternatív energia használat. A KSH adatszolgáltatásból, táblázatosan a földgázhasználó lakások száma 2009-2014 között.

Forrás: <http://statinfo.ksh.hu/>

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2014/2007 %-ban
Háztartások, gázfogyasztássa I db	1065	1085	1073	1068	1034	1027	96,4 %
Háztartások gázfűtéssel db	1056	1078	1073	1068	1034	1027	97,2 %
Fogyasztott gáz 1000 m ³ /év	1707	1729	1577	1292	1479	1223	71,64 %

Megállapítható, hogy a bekapcsolt lakások számának csökkenéséhez képest nagyobb arányban csökkent a fogyasztott gáz mennyisége. Ez jelzi, hogy 2014-re már számottevő a hagyományos és a vegyes fűtésre átállt lakások száma. Hagyományos alatt a fa és széntüzelés értendő, ezek határozottan a levegőminőség romlását eredményezik, kéndioxid és szilárd anyag kibocsátással.

C/. Ipari légszennyezés: nem jellemző a településre. Olyan ipari tevékenységgel foglalkozó vállalkozás, amely a hőszolgáltatáson kívül egyéb emissziót bocsátana ki, a települési adatszolgáltatás alapján nincs. Legfeljebb a szolgáltatások fűtő berendezései említhetők, de ezek kapacitása nem haladják meg a családi házak kapacitását. Vagyis kijelenthető, hogy a településen nincs olyan ipari és szolgáltató, amely légszennyező kibocsátása értékelhető lenne.

D./Nyílt téri égetés: Mivel Hévízgyörk település jellemzően kertés házakból áll, a kertekben és a település közvetlen környezetében lévő mezőgazdasági területeken zöld hulladék, ágyesedék keletkezik, főleg az őszi és a tavaszi időszakban. Hévízgyörk Önkormányzata 2/2016 számon, a közösségi együttélés szabályairól rendeletet alkotott. Ebben meghatározták a nyílttéri égetés szabályait:

Száraz avart és kerti hulladékot, szélcsendes időjárási viszonyok között, pénteki napokon szabad égetni. További kikötés, hogy ez csak biztonságosan kialakított helyen végezhető, illetve ezzel a tevékenységgel környezeti és vagyoni kárt nem szabad okozni. Ki kell jelenteni, hogy ez levegő-minőségi szempontból nem a legmagasabb szintű állapot, azonban a rendelettel a korlátok közé szorítása biztosított. További javulás a komposztálás további fejlesztésével érhető el, például a helyben komposztálással.

Összegzés:

Hévízgyörk levegő minőségi értéke a forgalmi és a földgáz fogyasztási adatok alapján –becsülhetően-, az egészségre káros érték alatt van, szénmonoxid, nitrogén-oxidok, kéndioxid és szénhidrogének vonatkozásában. Ezt a forgalmi adatokból, a földgázzal ellátott ingatlanok Pest megye és Aszód kistérségi adatokkal való összevetéséből és abból a tényből lehet levezetni, hogy jelentős környezetterhelést jelentő légszennyező pontforrás, diffúz forrás a településen nincs.

Stratégiai célként kell megfogalmazni, hogy ez olyan érték, aminek a fenntartásáról gondoskodni kell.

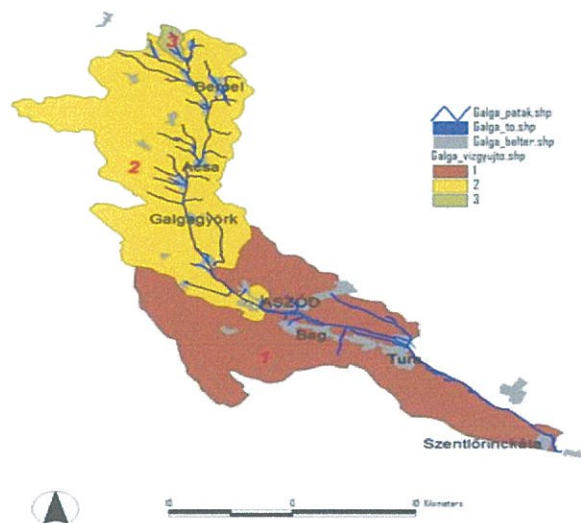
Természetesen ez nem jelenti azt, hogy tiltani kell a település közigazgatási határán belül bármely emisszióval járó új létesítmény létesítését, működését, ez csak annyit jelent, hogy ezek létesítése során az elérhető legjobb technika alkalmazása mellett, a szükséges engedélyek beszerzésével, mérések előírásával, vagyis a kockázatok minimalizálásával, ez a levegő-minőség nagy biztonsággal fenntartható legyen.

A biológiailag lebomló hulladékok helyben való, vagy elhordott komposztálását népszerűsíteni és növelni kell, a levegős rendelet megtartásával pedig fenn kell tartani a nyílt téri égetés szabályozását.

9. Hévízgyörk környezetének vízgazdálkodási állapota

9.1. A Galga patak vízgyűjtője

Hévízgyörk vízgazdálkodását a Galga patak határozza meg. A Galga felszíni vízfolyás, a Zagyvába ömlik, ilyen módon a területe a Tisza vízgyűjtő területéhez tartozik.

8.ábra Galga patak és vízgyűjtője.

A Galga-patakot és vízgyűjtőjét az 8. ábra, mutatja. A Galga a Cserhát központi részén, Szandavár környékén ered, és a hegység keleti-délkeleti lejtőinek vizeit gyűjti össze. A vízgyűjtő 568 km² területű, hosszanti, elnyúló alakú, átlagos szélessége mintegy 10 km, legmagasabb pontja 545 m. A domborzat változatos, a patak völgye mentén dombvidéki és síksági területek egyaránt megtalálhatók, a vízgyűjtő nagyjából fele 200 Bm (Balti magasság) felett van. A Galga patak 217 magasságban ered. Galgaguta és Acsa közötti eróziós völgyszakasza aszimmetrikus, a bal parti lejtők meredek, a völgy jobb oldala lapos. A völgy vonulata Acsánál befordul az Acsai-völgy nyugati-keleti törésébe, majd újra dél felé kanyarodik. Püspökhatvan felett nyíló Sinkár-völgytől kezdve a patak újra kiszélesedik. A Galga 58 km megtétele után Jászfelsőszentgyörgy fölött torkollik a Zagyvába 111 m magasan. A patak átlagos esése 1,8% körüli, de a felső szakaszán eléri a 4-5 %-t. Hévízgyörk alatti szakaszon egész az Emese-patakig 0,1%, csak a torkolata közelében növekszik ismételten 0,6 %-ra. A patak völgye középső részén lapos, ahol a kavics és homok egyre mélyebben van a vastagodó folyóvízi agyag, iszap és homokos iszap alatt. Árterülete 84 km². Vízmérő állomás: Galgamácsa, 1933- 1999, a részvízgyűjtő terület nagysága: 288 km²; Hévízgyörk, 1946- 1999, a részvízgyűjtő terület nagysága: 416 km². Az állomásokon vízhozam, hőmérséklet és hordalékhozamokat is mérnek.

(Adatforrás: Vízrendezési koncepció és stratégia 2002).

A Galga-patak jelentősebb mellékágai: Emse, Sósi, Egres, Breda, Némedi, Megyerke, Sinkár, Legéni, Gólya, Halyagos, Szécsénkei és Becskei patakok.

9.2. A víztípusok a Galga patakon:

A Galga patak felső szakasza Becske felett dombvidéki kisvízfolyás, (10 - 100 km², meszes, közepesen finom mederanyagú).

A Galga patak Becske és Aszód közötti szakaszának típusa síkvidéki, kisvízfolyás (<200 m, 10- 100 km², meszes, közepesen finom mederanyagú).

A Galga patak Aszód és a torkolat közötti szakaszának típusa síkvidéki kisvízfolyás (<200 m, 100-1000 km², meszes, közepesen finom mederanyagú).

9.3. Víztestek a Galgán:

A Galga patakon, az EU Vízkeret Irányelv alapján készült Vízgazdálkodási Tervben a Tisza-Zagyva vízgyűjtőhöz sorolt területen három víztestet jelöltek ki, mind a három természetes.

(1) A forrástól a Becskei patak befolyásáig természetes víztest. A mezőgazdasági tevékenység e területre kevésbé jellemző, pontszerű szennyező forrás, település nincs.

(2) A Becskei pataktól az aszói szennyvíztelep befolyójáig természetes víztest. A Becske alatti folyószakaszon a meder rendezett, a településeken burkolt kisvízi mederben folyik a patak. Ennek ellenére a települések közötti hosszú szakaszokon a meder állapota megengedheti olyan élőlény együttes kialakulását, amely a patak „természetes” jellegét erősíti, habár nem éri el a jó állapotot.

(3) Az aszói szennyvíztelep befolyójától a torkolatig természetes víztest. Az aszói szennyvíztisztító befolyója alatti szakaszt azért tekintjük külön víztestnek, mert a szennyvíz hatására a kémiai kockázatos anyagok jelenléte fennállhat.

9.4. A Galga vízminőségét meghatározó fő tényező:

A patak környezetében elterülő települések többnyire a mezőgazdaság különféle művelési ágaiából élnek. Ennek köszönhetően a vízgyűjtő területen lévő vízfolyások minőségi paramétereit, főképp a vízkémiai állapotjelzőket, nagyban befolyásolja a területen felhasznált növényvédő szerek és műtrágyák. A jelenlegi csapadékelvezető rendszer többnyire elkülönített (a szennyvíz-csatornától teljesen független), nyitott rendszer, állapota településenként eltérő, többnyire nem kielégítő. Az árkokban összegyűlt csapadékvíz - mezőgazdaságilag művelt területekről, közlekedési utakról- nyílt csatornán keresztül kerül bevezetésre a Galga patakba, mindenféle tisztító műtárgy és előkezelés nélkül.

9.5. A Galga vízgyűjtőjének tájtípusai

Nem karbonátos kőzetű hegységek, domboságok tágas, teraszos völgyszakaszokkal. Ezek tájökölógiai szempontból vegyesek.

Mentesített ártér, holtmedrekkel, réti talajosodó öntésföldekkel.

A Galga vidékén az andezites területeken az intenzív, rövididejű csapadékok hatására jelentős eróziós területek alakultak ki. Itt nem csak a felületi eróziós tevékenységek a jelentősek, hanem a számottevő az árkos, vízmosásos terület is.

(Adatforrás: Pest megye környezeti jellemzői és Vízrendezési Koncepció és Stratégia).

9.6. Geológia és hidrogeológia

A Galga gyakran változtatta folyásirányát, de mint a durvább üledék, főleg a kavics elhelyezkedése és vastagsága bizonyítja, a meder mindig dél-délkelet felé futott. Északi szakaszán halmozta fel vastag kavicsköteget, majd később az 5 – 10 m vastag homokot. Középső része teljesen lapos. E sekély medencében a kavics és homok egyre mélyebbre került a vastagodó folyóvízi agyag, iszap és homok alatt. Déli részén lösztakaróval borította a medret. A patak déli részén fiatal pleisztocén üledékek a jellemzők, a lejtőkön lösz, futóhomok, terasz kavics, valamint holocén hordalék. A Galga-völgy nyers öntéstalajai mellett a löszön kialakult barnaföld is jellemző. Színező elemként megjelenik a homokos vályog, a karbonátos réti talaj, kis területen karbonátos futóhomok. A Galga-patak geológiai felépítése mutatja, hogy hidrogeokémiai besorolásában a kavics és a homok mellett a nagy karbonát tartalom a jellemző.

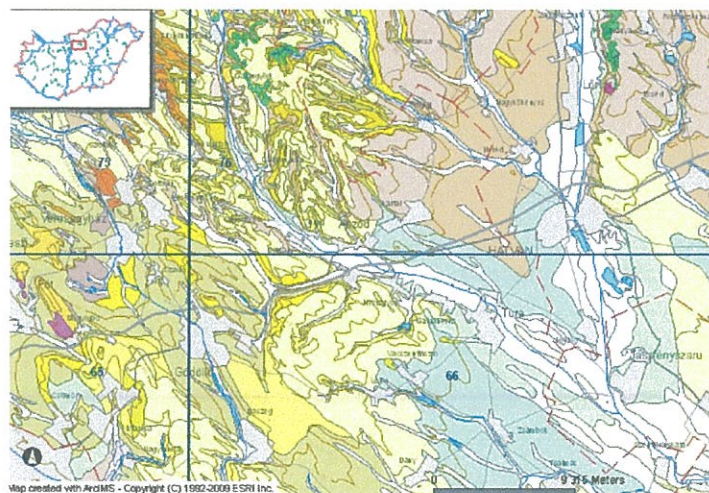
9.7. A talaj bemutatása, földtani felépítése

Ahhoz, hogy Hévízgyörk talajviszonyait értelmezni tudjuk, a tágabb környezet kialakulását kell megismerni. Hévízgyörk település nagytáji besorolása az Alföldhöz, középtáj szerint az Észak-Alföldi Hordalékkúp-síksághoz tartozik. A terület felépítése rendkívül összetett. Ezen belül a Tápó-Galga-Zagyva-vidék nevezetű kistáj része, a Galga és a Zagyva hordalékain képződött.

A Galga folyó völgye a Pannon-tenger visszahúzódása után alakult ki egy aszimmetrikus, tektonikus eredetű völgyben, amelyet a folyó időszakos kiöntései folyamatosan töltöttek fel. Atöbb száz méteres agyagos-homokos pannóniai rétegekre mintegy 20–25 km szélességben a Zagyva és a Galga hordalékkúpja települt. A korábban kialakult mocsaras területeket fiatal öntésképződmények fedik. A

homokon és löszös üledéken képződött talajtípusok tarka képet adnak. A futóhomok a településen alig jellemző. A Galgától északra elterülő magasabb térszíni elhelyezkedésű löszterületeken a vályog szerkezetű, kedvező vízgazdálkodású és jó termőhely tulajdonságú, csernozjom, barna erdőtalajok a jellemzők. A Galga öntéshordalékán a vályogtól az agyagig változó fizikai féleségű, réti talajok alakultak ki. A patak völgyekben réti öntések és nyers öntéstalajok találhatóak, ezek mechanikai összetétele agyagos, vályogos. Az erózió, valamint a szántóföldi művelés következtében a területen egyaránt megjelentek a humuszos-homok, és lejtőhordalék talajok (Forrás: Centeri et al. 2005).

A hordalékkúp a pleisztocén-végi süllyedések hatására feldarabolódott, így a Galga-völgyet fiatal, alacsony teraszok kísérik. Ott, ahol száraz viszonyok alakultak ki, homok és lösz van.

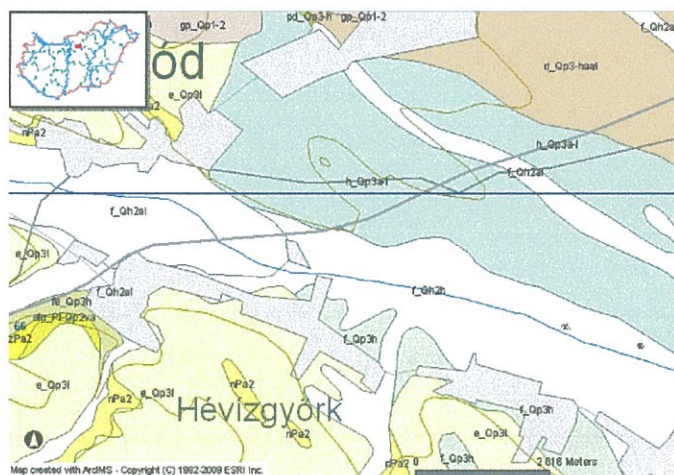
9. ábra: Hévízgyörk és térségének talajviszonyai I.

Forrás: www.mafi.hu (Magyarország Egységes Földtani Térképe)

9.8. A térség talajának általános és termőképesség szerinti jellemzése

2-3 méterrel az ártéri szint fölött, a lösz felszínén termékeny talajtakaró alakult ki a Galga árterén. Csernozjom-barna erdőtalajok, amelyek jellegzetessége, hogy a 1-1,5 m vastag lösz alatt, vöröses barna eltemetett talajszint található. Sok esetben ez összefolyik a mai talaj B szintjével és ezért félrevezető, mert azt a benyomást kelti, mintha a mai talajképződés eredménye lenne. Kis szintkülönbséggel követik egymást a humuszos öntések, az öntés-réti talajok, a réti talajok, a réti csernozjomok, majd a mészlepedékes csernozjomok.

A dombvonulatokon pedig láthatók a pannon homok rétegek, amelyek a dombok magvát képezik. A homokos talajok alatt, - amelyek humuszos homok, barna erdőtalaj, vagy barnaföld típushoz tartoznak, - megtalálhatóak a homokra települt bentonit réteg, valamint az e fölött fekvő vörösagyag réteg.

10. ábra: Hévízgyörk talajviszonyai

Forrás: www.mafi.hu (Magyarország Egységes Földtani Térképe)

Jelmagyarázat

x	vízfelület
f_Qh2al	Folyóvízi aleurit
f_Qh2h	Folyóvízi homok
f_Qh	Folyóvízi üledék
pd_Qp3-h	Proluviális-deluviális üledék
d_Qp3-ha,h	Deluviális agyag, homok
d_Qp3-haal	Deluviális agyagos aleurit
f_Qp3h	Folyóvízi homok
fe_Qp3h	Fluvióeolikus homok
h_Qp3a-1	Hidroeoikus agyagos lösz
e_Qp31	Lösz
gp_Qp1-2	Lejtő- és proluviális üledék
elg_Pl-Qp2va	Vörösagyag
nPa2	Nagyalföldi Tarkaagyag Formáció
zPa2	Zagyvai Formáció

mészkeggyel bevont, 0,01-0,05 mm átmérőjűek, és hézagos összetapadásuk következtében porózus, laza törmelékes üledékes kőzet. Mész tartalma jelentős (10-30%), tömegesebb kiválásánál helyenként meszes konkréciók (löszbabák) képződtek. 10-30 m vastag réteget alkotnak, nedvesség és terhelés hatására roskadásra hajlamos.

Hévízgyörk területén, a Galga patak jobb partján jelenlévő talajféleség még a tarkaagyag. Változó, több száz méter vastagságú kékesszürke homok- és szürke, sárgászürke, vörösesbarna foltos agyagrétegekből áll. Jellegzetes tavi-folyóvízi összetétel.

A patak közvetlen árterében, és Hévízgyörk település Galgahévíz község felé eső határában benyúlva folyóvízi homok (f_Qh2h) található.

A Galga pataktól balra eső részen domináns talajféleség a hidroeoikus agyagos lösz (h_Qp3a-1), vagy más néven magas agyagtartalmú infúziós lösz. Anyaga folyóvízi agyaggal keveredett.

9.9. A termőtalajt leginkább veszélyeztető környezeti hatások

- Nem szakszerűen megválasztott műtrágya és növényvédőszer alkalmazása, (mennyiségi, minőségi szempontok).
- Az illegális szennyvíz leürítés, szikkasztás.
- Az utak menti indokolatlan fa és cserjeirtás.
- A szakszerűtlen öntözés, az öntözött területek mélylazításának elmaradása.
- Az illegális lerakott települési szilárd és folyékony hulladék.
- Erózió.

Ezekkel a hatásokkal, mint lehetséges okokkal különböző mértékben lehet és kell számolni.

A műtrágyázás talajra gyakorolt hatásai: Mivel a műtrágyázás néhány évtizede tapasztalt bősége a gazdasági rendszerváltás óta jelentősen csökkent, a minőségi szempontok dominanciája mellett, így ez a talajra gyakorolt káros hatás visszaszorult, illetve kvalitatívan változott. A környezettudatosság és az ökológiai gazdasági termékek előre törő vásárlása, a talajok állapotában is javuló állapotot eredményezhet.

Illegális szennyvíz leürítés: A településen kiépített a szennyvízhálózat, csak a külterületeken nem elérhető ez a közműszolgáltatás, így Hévízgyörk ebből a szempontból kiemelten jó helyzetben van.

Utak menti növényirtás: Nem a település hatásköre.

Szakszerűtlen öntözés: Nem jellemző. Nagy területen természetnek vízigényes növényi kultúrát, a kiépített műszaki feltétel és szaktudás rendelkezésre áll.

Szilárd hulladék lerakás: alkalmanként illegális hulladék lerakás tapasztalható, de mennyiségi és minőségi szempontból ez nem veszélyezteti a talaj minőségét.

Ezen kívül a felszínre került vagy felszín-közeli fosszilis talajsintek is gazdagítják a talajképző kőzetek skáláját. Mindezek sűrűn egymás mellett, sokszor apró foltokban jelentkeznek és ezzel a táj talajtakarójának elemzését, térképezését jelentősen nehezítik, ugyanúgy, mint a rajtuk folytatható eredményes gazdálkodást is.

Hévízgyörk és közvetlen térségére az **9. 10. ábrák** szemléltetik a talajokat.

A patak jobb partján laza szerkezetű, sárga, szürkés-sárga, fakó-sárga, homokos, rétegzetlen, jellegzetes szerkezetű üledékes kőzet, a lösz (e_Qp31). Jellemzője, hogy szemcséi

Eróziós hatás: A terület sík, vagy közel sík, nagy talaj erózió belterületen nem jellemző, a csapadékvíz elvezetés elég jó minőségben kiépített.

Összegzés:

Hévízgyörk vízrajzi szempontból a táji környezethez hasonló változatosságot mutatja. A Galga-Zagyva vízgyűjtő területek felszíni adottságait, keletkezését, minőségét, a pannon tenger feltöltődése határozta meg, több száz méter anyag, kavics, homok rétegekkel, ezek töredezése után kialakuló löszös, homokos, talajokkal.

A térség vízfolyásai évszázadokkal ezelőtt hatalmas mocsaras területeket árasztottak évszakos rendszerességgel, majd a feltöltődés után egyenetlen homokkúpok alkotta szigetek alakultak ki. A feltöltődés folytatódott, lassan a széles ártér egyre keskenyedett, végül kisebb emberi beavatkozásokkal kialakult a Galga mai medre. A vízgyűjtőn bekövetkezett hasonlóan karakteres változások miatt pedig a mai vízhozam.

A Hévízgyörk közigazgatási határán belül nincs jelentős ipari üzem, nincs hulladéklerakó, hulladékkezelő és szennyvíztelep, vagyis jelentős környezethasználat, így a jelen állapot jó eséllyel fenntartható. Nem jellemző a szennyvíz illegális elvezetése, a mezőgazdasági öntözés - amikor működik-, alacsony környezeti kockázatot jelent.

A stratégiai cél a vízfolyások és a talajok szennyezés mentes, jó állapotának fenntartása. Ennek érdekében minden olyan tevékenység, amely a felszíni és felszín alatti talajrétegek szennyezését okozhatja, megelőzendő. Ide sorolhatók a felszíni talajmunkák, vízelvezetések, a mezőgazdasági vegyszerezés, ami a csapadékvízzel és az öntözéssel bemosódhat. Ezek megszüntetése csak részben reális cél, de szemléletformálással, a meglévő jogszabályok alkalmazásával, ellenőrzéssel a kockázatok csökkenthetők.

6. Közmű ellátottság, közmű állapot

6.1. Ivóvíz ellátás.

A közmű üzemeltetéssel kapcsolatos alap szakmai adatokat 2009-ben Ritecz György ügyvezető szolgáltatta.

Hévízgyörk speciális helyzetben lévő település, nincs kijelölt vízbázis a közigazgatási határán belül. Ennek oka, hogy gazdaságosan kitermelhető vízáadó rétegek nincsenek, ún. „vízszegény” a település.

A bemutatott talaj és hidrológiai jellemzők miatt, a térségben vannak hasonló adottságú települések, így az ivóvíz ellátásra társultak. Létrehozták a Galgamenti Víziközmű Kft-t. (központja: 2191 Bag, Dózsa György u. 20.) Ez a vállalkozás jelenleg DAKÖV Kft néven (Bágyi üzemigazgatóság: Bag, Dózsa György u. 20. üzemelteti a Galgamenti regionális vízbázisokra telepített kutakat, melyek az alapító önkormányzatok tulajdonában vannak.

A Hévízgyörkön szolgáltatott víz átlagos minősége:

Átlagérték Hévízgyörk	Mért átlag	Határérték
Ammónium-ion mg/l	<0.01	2.00
Nitrit mg/l	<0.01	0.50
Nitrát mg/l	8.5	50
Vas mg/l	<0.01	0.20
Mangán mg/l	<0.01	0.05
Összes keménység CaO mg/l	163	>50 és <350
Klorid mg/l	6	250
Szulfát mg/l	26	250
Coliformszám /100ml	-	0
Escherichia coli-szám/100ml	-	0
Telepszám 22 °C-on/1ml	13	100
Pseudomonas aeruginosa-szám/100ml	-	100
Enterococcus-szám /100ml	-	100
Telepszám 37 °C-on /1ml	11	20

A kutak két, egymástól jelentősen különböző kapacitású vízbázison vannak. Ezek Aszód és Tura közigazgatási területein védelem alá helyezett vízkészletként működnek. A védelem védőidom kijelölését jelenti.

A vízmennyiségi adatok:

Napi maximális víztermelés: 7 470 m³/nap

Havi maximális víztermelés: 5 800 m³/nap 179 800 m³/hó.

Átlagos évi víztermelés: 3 700 m³/nap 1 350 500 m³/év.

Engedélyezett kitermelhető vízmennyiség: 3 700 m³/nap 1 350 500 m³/év.

Vízadó réteg: pleisztocén és pliocén (felső pannóniai) homok.

6.1.2. Potenciális és tényleges szennyező források a védőterületen:

Fő komponensek tekintetében a talajvíz, Ca-Mg-hidrogén-karbonátos jellegű. Összességében elmondható, hogy a vízmű kutakból termelt víz minősége kiváló. A vas és mangán koncentráció a T-III. kút kivételével, (0,44 mg/l) határérték alatti. Ammónium és nitrit is csak a T-III. kút vizéből mutatható ki határérték alatti mennyiségben. T-V., T-V/a és T-XIII. kutakban a nitrát koncentráció meghaladja a 10 mg/l-t, tehát mérhető, megjelenik a felszín felől származó szennyező hatás, azonban az elmúlt 15 évben nem mutatott emelkedő trendet. Az igazán veszélyes, peszticid komponensek nem mutathatók ki, TPH (ásványi olaj) és PAH (policiklusos aromás szénhidrogén) komponensek is határérték alatti mennyiségben vannak jelen.

A vízbázis környezetében a talajvíz összetétele változatos, általában a különböző mértékű szennyezettséggel. Gyakori a magas szulfát és ezzel összefüggésben a magas összes keménység. A talajvíz helyenkénti magas nitrát koncentrációja szintén jellemző a vizsgált területen. A monitoring kutak közül csak egy vizében volt mérhető határérték feletti nitrát koncentráció, a fúratok és az ásott kutak között azonban több helyen ez előfordult. A szennyezés nem mutat lehatárolható térbeli elhelyezkedést, elszórtan jelenik meg.

6.1.3. Diffúz szennyező források, mezőgazdasági eredetű talajszennyezők:

A Turai vízbázis állapotértékelési területének döntő hányadát szántóföld foglalja el, melyen a Galgamenti Szövetkezet folytat növénytermesztési tevékenységet. Itt a porszennyezés a szeles napokon jelentős lehet. A por a mezőgazdaság által használt műtrágya, szerves trágya részecskéket is tartalmazhatja, ezért szeles időben tilos műtrágyázni, illetve a szerves trágya kiszórását követően azt be kell forgatni a talajba. Ezen intézkedésekkel a mezőgazdasági diffúz kibocsátás megelőzhető.

A talaj felső rétegében a sekély talajminták laboratóriumi vizsgálati eredményei alapján (<1 m) jelentős nitrogén feldúsulás tapasztalható, amely a talaj mélyebb (1-1,5 m) rétegeiben vagy nem, vagy csak alig jellemző. A magas nitrogén tartalom valószínűsíthetően a mezőgazdasági művelés során alkalmazott műtrágyák bemosódásából származik. A talaj nitrát, nitrit és ammónium koncentrációja jellemzően alacsony, peszticid komponensek nem kimutathatóak. A talajvíz helyenkénti magas szulfát tartalma valószínűleg szintén műtrágya eredetű. A mezőgazdasági növényvédőszer használat következménye a talajvíz helyenkénti metaloklór és dietiltoluamid szennyezettsége.

6.1.4. Diffúz szennyezés, település tevékenységből:

A település útjain a közlekedésből származó szennyező anyagok feldúsulnak az útszélén lerakódó porban. Ez, ha ritkán takarítják az utakat, potenciális diffúz forrás, a csapadékvízzel pedig bemosódhat a talajba. A település csatornázottsága összességében nagyon jó, ez irányítottan viszi a porszerű anyagokat az elvezető csatornán át, a befogadóba. Ez a Galga jó állapotát rontja.

A felszíni szennyezések talajban való megjelenése a kutak mélységében már nem kimutatható. Az ásott kutak vizének összetételéről nincs adat.

6.1.5. Pontszerű szennyező források:

A Turai vízbázis állapotértékelési területén összesen 30 db pontszerű szennyező forrást azonosítottak. Tura területén működő ipari vállalkozások közül sok megszűnt, vagy nagyon kis volumenű tevékenységet folytat. A felhasznált, illetve keletkező veszélyes anyag mennyisége csekély, ahol keletkezik, ott arra feljogosult cég szállítja azt el.

Környezetszennyezés a rendelkezésre álló adatok alapján nem történt.

A Turai vízbázis környezetében a Galgamenti Szövetkezet (2194 Tura, Régi Vásártér 6.) végez számottevő mezőgazdasági tevékenységet, mely elsősorban a vízbázistól távolabbi Haraszti-majorban koncentrálódik. A talajminták alapján megállapítható, (védőidom lehatárolásból származó adat), hogy magasabb nitrogén tartalom csak a felső talajmintákra jellemző. A talajvízben kimutatható szennyezés elsősorban a trágyázásra jellemző (fóliasátras termesztés).

Pontszerű potenciális szennyező forrásokhoz kapcsolható szennyezés nem mutatható ki a sekély rétegvízben.

A kutak területi eloszlását és a talpmélységeket mutatja az alábbi táblázat.

Vízbázis helye	Napi kivehető ivóvíz mennyiség	250 m-nél mélyebb talpmélység	200 m-nél mélyebb talpmélység	150 m-nél mélyebb talpmélység	≈100 m-es talpmélység
Aszód	1600 m ³	-	1 db	-	14 db
Tura	4200 m ³	1 db	-	2 db	11 db

Hévízgyörk vízigénye és vízhasználata jellemzően lakossági és intézményi, vagyis csak kommunális vízigény van a településen, technológiai vízigény, a szolgáltató tudomása szerint nincs. (Nincs élelmiszer gyártás, vágóhid, felületkezelés, zsirtalanítás, tisztítás, mosoda... stb.)

Időszak	Közüemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)
2000. év	733
2001. év	755
2002. év	792
2003. év	822
2004. év	837
2005. év	858
2006. év	873
2007. év	888
2008. év	912
2009. év	928
2010. év	932
2011. év	936
2012. év	940
2013. év	938
2014. év	938

	Napi átlag vízfogyasztás m ³ /nap	Lakossági vízfogyasztás 1000 m ³ /év
2008.	240	81,6
2009	230	84
2010	230	84
2011	235	86
2012	221	81
2013	210	77
2014	205	75

Közüemi ivóvíz vezetékhalózat hossza: 16 km.

Év	Közkifolyók száma db
1990	58
1992	86
1994	23
1996	18
2000	5

Látható, ahogyan alakossági vízi közmű bekötések száma növekedett, csökkenteni lehetett a közkifolyók számát.

A vízminőség jellemzése, jogszabályi megfelelése

Vonatkozó jogszabály: A 201/2001. (X. 25.) kormányrendelet, az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről. A szolgáltató honlapján a vizsgálati eredmények megtalálhatók.

6.1.6. Ivóvízhálózat.

Az ivóvízhálózat üzemeltetését a DAKÖV Kft végzi. Hévízgyörkön a hálózat körvezeték, Ø 400 mm-es fővezeték egy nyomászáróval. A Nyárfás lakóövezet vízellátását nyomásfokozóval, látták el. A vízvezeték hálózat közel 40 éve épült. Jellemzően 3-4 bar nyomás van a rendszerben. A vízjogi engedély szerint 470 m³/nap Hévízgyörk engedélyezett vízhasználata. A vezetékek anyaga eternit, acél és műanyag.

Meg kell említeni, hogy a vezeték ivóvízhálózatot külterületekre nem biztosít vizet, ennek kiépítése rövid és hosszú távon sem gazdaságos. Külterületen a vízigény csak saját kút fűrésével biztosítható. Ennek kapacitás korlátait a vízáadó réteg határozza meg. Jelenleg jelentősebb vízkivétel az Agrárinvest Kft külterületi telephelyein vannak. Mind a két telepen vízjogi engedéllyel rendelkező kutat üzemeltetnek, a vízhasználatuk kommunális jellegű.

Az eternit és acél csövek amortizálódtak, cseréjük egészségvédelmi és gazdaságossági okok miatt szükséges. Ezt kezdte meg a szolgáltató, amikor Hévízgyörkön az Erdély utcában 450 fm acélcsövet cseréltek műnyagra. Ezt a munkát folytatni kell, több km vezetékot kell cserélni.

Összegzés:

Hévízgyörk ivóvíz ellátása az engedélyezett vízbázisról hosszútávon megfelelő mennyiségben és minőségben biztosítható. Amikor települések közötti összefogásban valósították meg, ezt a szolgáltatást, azt a lehetőséget is megteremtették, hogy az EU-s pályázati rendszeren belül nagyobb eséllyel, nagyobb összegekre pályázhassanak, vízminőségi, műtárgyak és vezeték bővítés, korszerűsítés témákban. A vízbázis biztonságos üzemelését a védőidom kijelölése biztosítja. A folyamatos monitorozás rendszere garancia arra, hogy kimutassa, a védő területen előforduló diffúz vagy pontszerű szennyezést.

A rendszer elemeinek kapacitása:

Vízkivétel: a Meglévő vízbázisok kb. 20 % vízigény növekedést képesek teljesíteni, ennél nagyobb igény esetén szükséges új kút/kutak fűrésa. Ennek reális esélye akkor lehet, ha több és nagy létszámú alkalmazottat foglalkoztató egység települ a térségbe.

Vízvezeték: Minőségi értelemben szükséges lenne a kistérségben kb. 150-200 km azbeszt-cement cső cseréje, műnyagra. A jelenlegi cső átmérő 80-300 mm. Hasonlóan igen korrodált állapotban vannak az acélcsövek, így azok cseréje is aktuális lehet a következő fejlesztési időszakban. Összességében Hévízgyörkön távlatilag prognosztizálható kb. 10 km cső műnyagra cserélése.

A felszín alatti vezetékek, kiségek (szivattyúk) és műtárgy részek cseréjét elhasználódás, korrózió, erózió és kapacitás szűkülés miatt fokozatosan, a műszaki racionalitás és a gazdasági teherviselő képesség függvényében folytatni kell. A társult települések közös érdeke, hogy a térség védett vízbázisai környezetvédelmi szempontú védelme hosszútávon biztosítva legyen, így ezen a területen a gazdálkodás és a felszíni tevékenységek megválasztása, különösen alapos engedélyezési eljárások, a térségben lakók közös érdeke.

Ezt az érdekközösséget a tudatosság és az információk megosztásával erősíteni kell.

6.2. A szennyvíz hálózat és a vonalas létesítményei

6.2.1. Szennyvíz keletkezés és a vonalas létesítményei. Hévízgyörkön a települési szennyvízhálózat kiépült. Üzemeltetője a DAKÖV Kft. Az elvezetett szennyvizet a Bagon lévő, térségi települési szennyvíz befogadására alkalmas telepen kezelik.

A hálózat jellemzően gravitációs, minden utcában kiépített. A fejlesztésre tervezett Nyárfás terület is gravitációsan beköthető. A külterületeken a szennyvízhálózat nincs kiépítve, nem tervezett. Ezek az ingatlanokon keletkező szennyvizet szippantással szállítják be a szennyvízkezelő telepre, ahol külön leürítő van kiépítve, ezek fogadására. A szennyvíz gerinchálózat hossza, 15,2 km, ebből 12,9 km gravitációs, 2,3 km nyomott. A szennyvízhálózatba bekapcsolt lakások száma:

Időszak	A közütemi szennyvízgyűjtő-hálózatba (közcsatorna hálózatba) bekapcsolt lakások száma (db)
2002. év	306
2003. év	648
2004. év	794
2005. év	822
2006. év	846
2007. év	878
2008. év	898
2009. év	920
2010. év	926
2011. év	937
2012. év	993
2013. év	1049
2014. év	1057

6.2.2. Víz-szennyvíz anomália:

Mint általában minden településen, Hévízgyörkön is több az elvezetett szennyvíz mennyisége, mint a szolgáltatótól vásárolt ivóvíz. Ezt a különbséget mutatja a táblázat.

Időszak	A közütemi szennyvízgyűjtő-hálózatban (közcsatornában) elvezetett összes szennyvíz mennyisége (1000 m ³)	Háztartásokból a közütemi (közcsatornában) elvezetett szennyvíz mennyisége (1000 m ³)	Lakossági vízfogyasztás 1000 m ³
2002. év	30	18	
2003. év	73	46	
2004. év	88.8	63.2	
2005. év	103.5	73.6	
2006. év	118.6	73.5	
2007. év	93.4	79.5	
2008. év	100.4	94.4	81,6
2009. év	108.7	102.2	84
2010. év	213.4	200.6	84
2011. év	141.8	134.7	86
2012. év	98.3	93.6	81
2013. év	110	110	77
2014. év	105.2	99.9	75

Az anomália nem ismeretlen fogalom, hiszen minden településen vannak részben bejelentett, részben nem bejelentett vízhasználatok. A víz egy része a zöld felületek locsolására, szennyvíz keletkezése nélkül, más része egyéb lakossági használatra kerül. A szolgáltató erre vonatkozóan műszaki vizsgálatokat alkalmasszerűen végez, becsléssel az így bekötött szennyvíz mennyiségét meghatározza, azt az adott ingatlanra kiterheli.

6.2.3. Folyékony települési hulladék kezelése

Hévízgyörk Önkormányzat rendeletet alkotott, száma, 15/2013. (XII.18.). Ebben:

„...A település területén az ingatlantulajdonos az ingatlanán keletkező a közüzemi csatornahálózatba vagy a vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló kormányrendeletben meghatározott módon engedélyezett egyedi szennyvízkezelés után befogadóba nem vezetett háztartási szennyvíz közszolgáltatónak történő átadásáról az e rendeletben meghatározott módon köteles gondoskodni. A közszolgáltató megnevezése: **DAKÖV Kft.** (a továbbiakban: közszolgáltató), székhelye: **2370 Dabas, Széchenyi u. 3.,** aki az (1) bekezdésben meghatározott közszolgáltatást folyamatosan biztosítja a település teljes közigazgatási területén...”

	Tisztított szennyvíz (mért érték)	Határérték
pH	7,7	6-9,5
	-	-
NO ₃	10,8 mg/l	/ mg/l
KOI	48,0 mg/l	125 mg/l
NH ₄ -N	0,43 mg/l	20 mg/l
Össz. P.	0,76 mg/l	2 mg/l
BOI	17 mg/l	25 mg/l
SZOE	2 mg/l	10 mg/l
Össz. Lebegőanyag	2 mg/l	35 mg/l
Össz. N	13,9 mg/l	55 mg/l

Forrás: http://www.dakov.hu/index.php?pg=sewage_quality®ion_city=210#sewage

6.2.4. A szennyvízrákötések ösztönzésére a magyar környezetvédelmi jogalkotás bevezette a környezetterhelési díjak fogalmát, erről törvényt alkotott, (2003. évi LXXXIX. Törvény a környezetterhelési díjról), ennek a szennyvízhez kapcsolható része a talajterhelési díj. A törvény kimondja: „A talajterhelési díjfizetési kötelezettség azt a kibocsátót terheli, aki a műszakilag rendelkezésre álló közcsatornára nem köt rá és helyi vízgazdálkodási hatósági, illetve vízjogi engedélyezés hatálya alá tartozó szennyvízelhelyezést, ideértve az egyedi zárt szennyvíztározót is, alkalmaz. A talajterhelési díj alapja a szolgáltatott, vagy egyedi vízbeszerzés esetében a méréssel igazolt felhasznált, illetve mérési lehetőség hiányában az átalány alapján meghatározott víz mennyisége, csökkentve a külön jogszabály szerinti locsolási célú felhasználásra figyelembe vett víz mennyiségével. A talajterhelési díj alapja csökkenthető azzal a számlákkal igazolt mennyiséggel, amelyet a kibocsátó szennyvíztárolójából, olyan arra feljogosított szervezettel szállítat el, amely a folyékony hulladék jogszabályi előírások szerinti elhelyezését igazolja.”
Remélhetőleg a díjfizetés ösztönzőleg hat a hálózatra való rákötésre, a házi szikkasztók, (melyeken át a talajba jut a házi szennyvíz), felszámolásában. Hévízgyörk Önkormányzata 2009-től bevezette a településen a talajterhelési díjat, erről rendeletet alkotott, a befolyt összeget elkülönítve, környezetvédelmi célok megvalósításra biztosítja.

6.2.5. Térségi szennyvízkezelés

A térségi szennyvízkezelő telep, amely Bagon van, csak kommunális szennyvizek kezelésére alkalmas. A kémiai tisztítási fázis nincs kiépítve. A szippantott szennyvizet fogadják, előkezelik. A keletkező

szennyvíz iszapot komposztálják. A telep napi kezelési kapacitása, a vízjogi engedély alapján, 3000 m³/nap, amiből a Hévízgyörki szennyvíz, (szintén a vízjogi engedély alapján) 410 m³/nap. A kezelhető szippantott szennyvíz mennyisége 50 m³/nap.

A technológiai folyamat vázlatosan az alábbi:

Keréken beszállított szennyvíz kezelésének műveletei

- Leürítés a kijelölt leürítő medencébe,
- Rácson átszűrés,
- Meszes előkezelés,
- Előlevegőztetés.

Vezetékes szennyvíz kezelő műveletei:

- Rácson, a rácsszemét leválasztása,
- Homokfogón a homok leválasztása,
- A szilárd komponensektől megszűrt folyékony szennyvíz anaerób medencébe vezetése,
- Levegőztetés,
- Utóülepítés,
- Fertőtlenítés,
- Iszap-víztelenítés, elősűrítéssel, iszappréseléssel.

A szennyvízkezelés során keletkező kb. 18 % víztartalmú iszapot gúla rakva pihentetik. Mivel ezt az iszapot mezőgazdasági területen kezelés nélkül elhelyezni nem lehet, a telepen kiépítették a komposztálót, a szennyvíziszap olyan átalakítására, hogy mezőgazdasági területen elhelyezhető legyen. A napi komposztált iszap mennyisége 8 m³.

A komposztálás elve

A komposztálás aerob eljárás, amelynek során a különböző mikroorganizmusok, a szerves anyagokat biológiai oxidáció útján lebontják, és ennek eredményeképpen stabil humuszképző anyagok, valamint szervesetlen ásványi anyagok keletkeznek. A folyamat végterméke földszerű, kb. 40–50% nedvességtartalmú anyag (komposzt).

A komposztálási technológia vázlatos ismertetése

Az alkalmazandó technológia **nyitott rendszerű, levegőztetett prizmakomposztálás.**

A prizmákat a levegőztetés és a lebontás egyenletességét szolgáló homogenizálás céljából meghatározott rendszerességgel átforgatják, hozzá szerves hulladékot, pld. szalmát adnak.

Az utókezelő téren a komposzt érettségi fokától függően különböző ideig tart az utóérlelés, majd ezt követően az utókezelés. A komposztot rostálják, illetve a további felhasználástól függően fracionálják, kiszállítják mezőgazdasági területre, esetleg zsákolják

Összegzés:

A meglévő szennyvízhálózat középtávon mennyiségi és minőségi szempontok szerint is kielégítő. A jelenlegi kapacitásbővítés közép távon elegendő, de abban az esetben, ha alkalmazottak nagy számú foglalkoztatását igénylő vállalkozások kívánnak a térségbe betelepülni, vagy nagyszámú telek alakításával jelentős létszámbővülést terveznek a társult településeken, a szennyvíztelep további bővítése ismét szükségessé válhat. Ez a vízkivételi kapacitással együtt tervezendő feladat. Meg kell azonban jegyezni, hogy a jelenlegi szennyvízkezelés a mechanikai tisztítás és a szerves szennyezők baktériumok általi lebontására épül, (oxigénnel dúsított, ún. levegőztetett módon), ez a kétfázisú tisztítás, ennek a technológiának az alkalmazhatósága véges. Amennyiben jelentős mennyiségben ipari szennyvíz is keletkezik a társult települések valamelyikében, elengedhetetlen a kémiai tisztítási fázis kiépítése. (A harmadik fázis). Ez jelentős erőforrásokat, nagy szakértelmet és gondos előre látást igényel. A Kistérség gazdasági potenciál növekedése, amennyiben ez lesz a fejlődés iránya, ezt megköveteli. Ha a természetközeli, öko, táji értékekre alapozó fejlődési irány erősödik, akkor a szennyvízkezelési technológia hosszú távon is fenntartható.

6.3. A csapadékvíz elvezetés és kiépítettsége

6.3.1. A rendszer fő jellemzői

Alap adatszolgáltató 2009-ben Hevér László az akkori GAVIT műszaki igazgatója.

Hévízgyörk csapadékvize részben a Sósi, részben a Galga patakba kerül. A kiépített hálózat hossza 12 km, aminek kb. 5 %-a zárt, 95 %-a nyitott. A 12 km kiépített hálózat mellett jelentős a földárkú elvezetés. A község ún. főlő részéről (Bag felé), közvetlenül a Galgába, az ún. alsó részről a Sósiba, (a Sósi a Galgába), kb. fele-fele arányban vezetik el a csapadékot. A rendszer minden szakasza az átlagos terhelés elvezetésére alkalmas, az időjárás észre vehető változása miatt, várhatóan egyre sűrűbben előforduló felhőszakadások elvezetésére nem alkalmas. A rendkívüli minősítés (rövid idő alatt nagy mennyiség): esőt kb. 1 óra alatt képes a kiépített rendszer elvezetni, illetve elsikkasztani. A karbantartás és az üzemeltetés a befogadóig, Hévízgyörk Önkormányzat feladata. A Galga patak tulajdonosa a Magyar Állam, üzemeltetője a Pest Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság, a Sósi patak a Galgahévízi Önkormányzat tulajdonában és üzemeltetésében van.

Mivel a csapadékvíz elvezetés bármely szakaszán tervezett változtatás műszakilag hatással van a teljes rendszerre, így minden fejlesztés csak a fent felsorolt érintettek összefogásával, érdekeinek egyeztetésével valósulhat meg.

6.3.2. Szükséges fejlesztések Hévízgyörk belterületén

- A terület más fejezetekben részletezett talaj adottságai miatt homokos, a földárkos csatornában lefolyó víz a homokot magával ragadja, feliszapolódást, eltömődést okoz. Emiatt szükséges, a még földárkos csatornák további burkolása.
- A karbantartási feladatok könnyítését jelentené, ha további hordalékfogók, homokfogók épülnének.
- A burkolattal ellátott szakaszokon a burkolat időszakos javítása, helyreállítása részben karbantartási, részben fejlesztési feladat.

6.3.3. Szükséges fejlesztések a befogadó oldalon

A Galga medret a 2000-es évek elején (az árvíz után), takarították meg részlegesen, főleg az árvízi hordalékoktól, a torkolattól, felfelé. Jelenleg a meder jó állapotban van, Galgamácsáig. A teljes szakaszon mederkotrás a 70-es években volt. Szakértői vélemények szerint olyan felszíni vízfolyásoknál, mint a Galga, amely medre hordalékos, málékony talajú területen folyik, nagy mennyiségű dombvidéki eredetű, természetes hordalékot ragad magával. Mivel a patak sebessége, így hordalékszállító képessége a sík területeken lecsökken, ezeken a területeken feliszapolódik a meder. A Galgába, Turáig, legalább 20 db vízlevezető torkollik, a természetes hordalék elragadáson kívül ezek is jelentősen terhelik a medret.

A múltbeli tapasztalatok alapján, kijelenthető, hogy legalább 20-25 évenként szükséges lenne a meder kotrása.

6.3.4. A Galga vízminőségét befolyásoló jelentős bevezetések

Amint azt a szennyvíz fejezetben részletesen bemutattuk, a Galga völgyben kevés az ipari üzem, így a keletkező települési szennyvíz minőség viszonylag egyenletes, jól kezelhető. Ezeket a kezelt szennyvizeket a három csoportba sorolhatjuk:

- Bagi szennyvízkezelő telepről, hét település kezelt szennyvize,
- Galgahutai szennyvízkezelő telepről, hat település kezelt szennyvize,
- Turai szennyvíztelepről Tura szennyvize.

A Sósi patak vízminőségét befolyásoló csapadékvíz tényezők

A patak alsó 200 m-én van bevezetve Hévízgyörk kb. csapadékvizének kisebb hányada. Ezt a 200 m-es szakaszt 2003-ban tisztították. A patakon létesült egy mezőgazdasági víztározó, amit egy faluszövetkezet üzemeltet.

Összegzés:

Hévízgyörk csapadékvíz elvezetése a teljes települést beleértve, elválasztott rendszerű, kis részben burkolt, jórészt nyílt. A földárkos csatornák feliszapolódást okoznak a befogadónál, ezek burkolásával, vagy iszapfogó műtárgyak kiépítésével szükséges ezt kiküszöbölni.

Mivel a Galga és a Sósi patak meder feliszapolódása egyben a befogadható csapadékvíz mennyiségét is korlátozza főleg a síkvízi területeken, szükséges időnként, - a fentebb idézett szakember szerint-, a Galga 20-25 évenkénti kotrás. A Sósi Hévízgyörk csapadékvizét befogadó szakasza 12 éve volt kikotorva, középtávon ez kevésbé megnyugtató, hosszútávon kijelenthető, szükséges azt megismételni. Az egyre szélsőségesebb időjárási viszonyok időegységre vonatkozó csapadékhozama várhatóan erősödik, időintervallumát tekintve gyakoribb lesz, az esetenként nagy mennyiségű vizek levezetése átmenetileg továbbra is gondot okozhat a település életében. Amíg ez 1-1,5 óra alatt rendeződik, addig a kapacitás fenntartása megfelelő, ha a feliszapolódás növekszik, vagy az időjárás még szélsőségesebbé válik, a kapacitást bővíteni kell.

7. Az épített környezet

7.1. Településszerkezet

Településszerkezetileg, a közigazgatási területen belül beépítésre szánt (lakó, vegyes, gazdasági, különleges), és beépítésre nem szánt (közlekedési, közmű, zöldfelület, erdő, mezőgazdasági, egyéb) területeket lehet elkülöníteni. Ezek a településszerkezeti terv, kötelező elemei.

Hévízgyörk, ahogyan a XVIII. és XIX. századi katonai térképek mutatják alig változott, csak belsőleg zsúfolódott. Az akkori területek ma is a meghatározók, bár a település az utóbbi 50 évben átlépte korábbi határait. Az utcahálózat szabályos és rendezett. A templomok meghatározó központjai, jellemző és különleges épületei a településnek. Közülük is kiemelkedik az „Öregtemplom”, ami Hévízgyörk emblematisztikus épületévé, a település szimbólumává magasztosult.

7.2. Települési környezet, tisztaság

Egy település köztisztasága magába foglalja az egyes ingatlanok, ezen belül különösen a lakóépületek és az emberi tartózkodásra (szórakozás, pihenés, sport, oktatás) szolgáló más épületek, továbbá a nem lakás céljára szolgáló létesítmények és hozzájuk tartozó területek, valamint a közterületek tisztasági állapotát. A köztisztasági feladatok az önkormányzat felelőssége, akár maga látja el, akár vállalkozásban látatja el.

Hévízgyörk településképe esztétikus, összhatása rendezett, gondozott. A közterületek, közintézmények, beleértve a temetőt is, hulladékgyűjtőkkel ellátott, láthatóan a lakosság azokat megfelelően használja.

Mint minden településen, az őszi évszak beköszöntével lokális problémákat okoz a lombhullás, melyre fokozottabb figyelmet kell fordítani. Ekkor nagyobb kapacitásokat kell a közterületek, utak menti fák hulladékainak összegyűjtésére. Ezek hasznosításában nagy segítség a biológiailag lebomló hulladékok, komposztálása, a feladatot a kijelölt közszolgáltató látja el.

7.3. Épített környezeti örökség védelme

Hévízgyörkön a templomokon kívül is vannak olyan épületek, épület együttesek, melyek a település formáját, régebbi időszakokból fennmaradt módon, ma is jellemzik, a régi építő mesterek szaktudását hirdetik. Ezek megőrzése a hagyományok és értékek fennmaradása, vagy legalább dokumentálása szintjén fontosak a jelen- és az utókor számára.

2008-ban az önkormányzat rendeletet alkotott, címe **Hévízgyörk Község Önkormányzata Képviselő-testületének 10/2008. (X.01.) sz. rendelete az építészeti örökség helyi védelméhez.**

A rendeletben azokat a különleges, egyedi, vagy a település története szempontjából érzelmi értéket képviselő épületeket, utcasorokat, temető részeket lehet felsorolni, képpel megjeleníteni, rövid ismertetővel ellátni, amelyek a rendeletben felsorolt érték jellemzőkkel rendelkeznek, állapotuk fenntartása a település érdeke.

2008-ban védetté nyilvánított épületek felsorolása:

1. Katolikus templom
2. Petőfi Sándor általános iskola (volt katolikus iskola)
3. Evangélikus templom
4. Faluház
5. Református templom és iskola
6. Baptista imaház

2016-ban további épületekkel bővült a rendelet:

7. Volt egészségház épülete 2192 Hévízgyörk, Kossuth L. u. 144.
8. Orvosi Rendelő Hévízgyörk, Kossuth L. u. 123.
9. Sporttelep Hévízgyörk, 1156/2 hrsz.

Néhány kép, az épített környezet védett és nem védett értékeire.

7. Természeti környezet és jellemzői

Hévízgyörk és környezetének természeti értékei nem elválaszthatók a térségi adottságoktól. A település egy nagyobb és egy kisebb táj része. Közvetlen természeti vonatkozásban a Galga mentéhez tartozik, így a növény és állatvilág szempontú értékeket ebben a fejezetben ismertetjük.

7.1. Növényvilág

A florisztikai szempontból a Pannóniai flóratartomány (*Pannonicum*) Északi-középhegységi flóravidékének (*Matricum*) Nógrádi flórajárásába (*Neogradense*) tartozik, átmeneti jellegű, az Alföld és a középhegység között, a domborzati és talajviszonyok egyaránt hatnak rá.

A Galga-völgy eredeti vegetációja jellemzően ártéri mocsárrét, sásos és nádas komplex lehetett, melyben helyenként szigetszerűen nedves láprét foltok ékelődtek. Helyükön ma nagyrészt szántók, kaszálók és puhafás (fűz és nyár) ligetek terülnek el. A réteken egykor igen intenzív rétgazdálkodás folyt, ill. folyik ma is, ezért az eredeti vegetáció csak helyenként és csekély területi kiterjedésben maradhatott fenn, ennek egyik, mára sajnos degradált reprezentánsa az Iklad és Domony között elterülő

Az iklad-domonyi kaszálórét

A terület két fő botanikai értéke, az őszi kikerics (*Colchicum autumnale*) és a védett nyári tőzike (*Leucojum aestivum*). A tőzike értékét emeli az a tény, hogy sem a Gödöllői-dombvidéken, sem a Cserhátalján nincs ismert előfordulása. Lokális értékű faj még a parti sás (*Carex riparia*) és a korcs here (*Trifolium hybridum*).

Őszi kikerics

Nyári tőzike

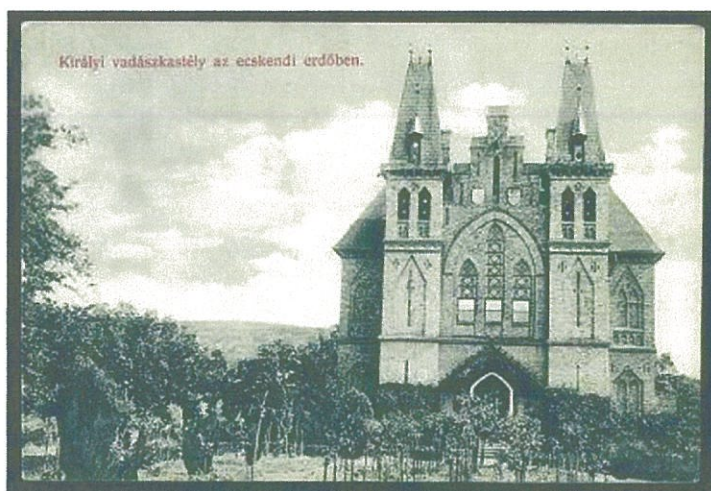

Parti sás

Korcs here

A Galgát kísérő dombok eredeti vegetációja, a cseres-tölgyesek, az emberi településekhez közeli részekben csak kis számban maradtak fenn, de Ecskenden még kiterjedt erdőségeket találunk. Itt jelentős művelési ág az erdő- és vele a vadgazdálkodás. Nem elhanyagolható tényező az erdők állapotában az sem, hogy királyi illetve kormány vadászterületként századokon át elsősorban a vadgazdálkodás érdekeit szolgálták.

Ecskend erdeiben sok helyen fennmaradtak az eredeti életközösségek, s bár a természetvédelem, az erdőgazdálkodás és a vadászat időnként nem találta meg a közös hangot, úgy tűnik pozitív változások várhatók. A dombvidék ökológiailag és tájképileg legértékesebb része 2004-től természetvédelmi oltalom alá került.

Erdővel borított domboldal a Nagy-völgyben

A tölgyeseken belül főként a cseres-tölgyesek, a dombok északi oldalain pedig a gyertyános-tölgyesek jellemzőek. Állományalkotó fák: a kocsánytalan tölgy (*Quercus petrae*), a csertölgy (*Quercus cerris*), a gyertyán (*Carpinus betulus*) és a mezei juhar (*Acer campestre*). Cserjeszintje gazdag, a vadrózsa v. csipke (*Rosa canina*), a kökény (*Prunus spinosa*) és galagonya (*Crataegus monogyna*) mellett a kecskerágók és somfélék. A gypesztűben a tavasszal tömegesen virágzó odvas keltike (*Corydalis solida*) igen szép látvány, a tisztásokon pedig gyakori a védett tavaszi hérics (*Adonis vernalis*).

Odvas keltike

Tavaszi hérics

A természetes (öshonos) erdőtülsulásokon kívül előfordulnak telepített erdei fenyő, (*Pinus silvestris*) és akác (*Robinia pseudoacacia*) ültetvények is. Ez utóbbiak élővilága rendkívül szegényes.

A láprétek

A galgahévíz-hévízgyörki láprétek együttese már csak egyike a néhány, napjainkig fennmaradt lápos területeknek. A Galgahévíz közigazgatási területén elhelyezkedő **8 ha-os egybefüggő láprét** már 1998-óta ismert a kutatók számára, **2005-óta természetvédelmi oltalom alatt áll**. A védett lápréti növényfajok elterjedése igen jelentős, azonban visszaszorulóban vannak, mivel a nád és a rekettyefűz egyre nagyobb területeket foglal el. A magas és a kanadai aranyvessző jelentős mértékű terjedése is komoly veszélyt jelent (Boecker et al.2005). Vona et al. (2006) kutatásuk során feltérképezték e terület igen heterogén talajtani adottságait, tözeges rétegeik kiterjedését. Vizsgálataik alapján megállapították, hogy a láprét vízellátásában elsősorban a csapadék, és a Sósi-patak részvízgyűjtőjéről származó víz a meghatározó. A Galga-patak csupán egy alapvízhozamot biztosít. Az eltemetett tőzegrétegek ezen vizeket felfogják, raktározzák. A 2005-ben megfelelő vízellátás következményeként, valamint a természetvédelmi kezeléseknél köszönhetően a láp vegetációja nagy mértékben regenerálódott de javasolják a Sósi-patak által szállított víz egy részét a területre vezetni az állandó vízutánpótlás érdekében.

A láprét egyik része már a **Duna-Ipoly Nemzeti Park tulajdonában áll**, és országos jelentőségű védett területnek nyilvánították, jelentős lépést téve a védelme, fenntartása felé. Talajtani felmérések során a láprét szárazodására utaló nyomokat találtak, ami hozzájárulhat a láp degradálódásához, ez tovább segíti a nád erőteljes terjedését. A szárazodást az elmúlt 60 év meteorológiai valamint talajvíz állás adatai egyaránt magyarázzák. A természetvédelem és gazdálkodás, valamint a talajok kapcsolatával foglalkozik Barczy és Centeri (1999). Megállapításaik hasznosak lehetnek a galgahévízi láprét kezelési terveinek kidolgozása során is. A 8 ha-os védett részhez közel, a Sósi-pataktól nyugatra is találtak láposodásra utaló nyomokat. Ennek kutatásával Mucsi (2006) foglalkozik.

Forrás: TÁJVÁLTOZÁS VIZSGÁLAT GALGAHÉVÍZ TELEPÜLÉSEN ÉS KÖRNYÉKÉN
TÓTH ANNAMÁRIA, CENTERI CSABA.

Az erdők rendeltetészerű üzemeltetése a kormányhivatalokhoz került, kihirdetve a 11/2010. (II. 4.) FVM rendeletben. **1. számú melléklet a 11/2010. (II. 4.) FVM rendelethez:**

„Az erdőtervezési körzetek, valamint a körzeteket alkotó helységek (név, erdészeti azonosító) listája a körzeti erdőtervezést végző megyei kormányhivatalok szerint, Pest megyei Kormányhivatal.

1.9. Gödöllői-dombság erdőtervezési körzet

1.9.1. Bag (5526)

1.9.2. Dány (5533)

1.9.3. Galgahévíz (5527)

1.9.4. Hévízgyörk (5528)

1.9.5. Isaszeg (5534)

1.9.6. Pécel (5536)

1.9.7. Tura (5529)

1.9.8. Vácszentlászló (5531)

1.9.9. Valkó (5530)

1.9.10. Zsámbok (5532)

7.2. Állatvilág

A Galga-völgy és az Ecskend élővilága meglehetősen gazdag. Érdekesebb fajok:

A Galgában élő számos **gerinctelen** közül említésre méltó a folyami rák (*Astacus astacus*), megjelenése azt jelzi, hogy a víz minősége javult.

A **halak** közt fellelhető a védett csíkfélék, réti csík (*Misgurnus fossilis*), kövicsík (*Noemacheilus barbatulus*), vágócsík (*Cobitis taenia*), a bodorka (*Rutilus rutilus*), a domolykó (*Leuciscus cephalus*), a küsz (*Alburnus alburnus*) és a fenékjáró küllő (*Gobio gobio*).

Kételtűiek közül meg kell említeni a kertekben is előforduló barna és zöld varangyot (*Bufo bufo* és *viridis*), a zöld levelibékát (*Hyla arborea*), a mocsári békát (*Rana arvalis*), a pettyes gőtét (*Triturus vulgaris*), és a vöröshasú unka (*Bombina bombina*).

Sajnos a tavaszi nászidőszakban rengeteg béka esik az autóforgalom áldozatául.

Néhány éve még a vizesebb területeken élt a mocsári teknős (*Emys orbicularis*), ma a hüllőket a különböző gyík- (zöld, fűrge, homoki) és siklófajok képviselik.

A **madárvilág** gazdagnak mondható, hiszen az erdő és mező mellett vizes élőhelyet is találunk a közelben. A fokozottan védett madárfajok közül a fehér gólya (*Ciconia ciconia*), a homokfalakba fészkelő gyurgyalag (*Merops apiaster*) és a kuvik (*Athene noctua*) költ a környéken. A **ragadozó** madarak közül az egerészölyvet (*Buteo buteo*), a barna rétihéját (*Circus aeruginosus*), a vörös vércsét (*Falco tinnunculus*), a kabasólymot (*Falco subbuteo*) és az erdei fülesbaglyot (*Asio otus*) kell kiemelni, de a Magyar Madártani Egyesület tevékenységének eredményeképpen a környék egyes templomtornyáiban ismét költ a gyöngybagoly (*Tyto alba*).

A nagyszámú **énekesmadárról** nehéz tömör összefoglalót adni, de a szép hangú sárgarigótól (*Oriolus oriolus*) a vízparti nádiposztákon keresztül a háznál fészkelő fecskékig és rozsdafarkúig sok minden előfordul.

Emlősök közül a réteken a mezei pocok (*Microtus arvalis*), mezei nyúl (*Lepus europaeus*), őz (*Capreolus capreolus*), menyét (*Mustela nivalis*), vörös róka (*Vulpes vulpes*) a jellemző. Az ecskendi erdők gímszarvas (*Cervus elaphus*) állománya jelentős. Meg kell jegyezni, hogy a mesterségesen magas szinten tartott nagyvadállomány ökológiai és természetvédelmi szempontból nemkívánatos jelenség! A szintén elszaporodott vaddisznó (*Sus scrofa*) állomány a mezőgazdaságnak károkat okoz, újabb kori megoldásként a Pilisi Parkerdő Rt. elzárt vaddisznós kerteket létesített.

Barna rétihéja

Gímszarvas

7.3. Ökoszisztémák, táji különlegességek

A Galga mente falvaiban már sok évszázada intenzív földművelés folyik, az eredeti vegetáció és élővilág csak foltokban maradt fenn. Ezért fontos, hogy ezeket a kis területeket lehetőleg természetes

vagy természet közeli állapotukban őrizzük meg. A legértékesebbek ezek közül a reliktumok közül a Galga árterületén található nedves és kiszáradó mocsárrétek, amelyek egy hajdani óriási összefüggő mocsárvilág szerény maradványai. Például Iklad és Domony községek határában három ilyen élőhelyet is sikerült felmérni. A vizes élőhelyek védelme napjainkban a természetvédelem egyik kulcsfeladata, szerencsére vannak a térségben civil egyesületek, pld. a **GALGA Természet- és Környezetvédelmi Közhasznú Egyesületet** egyik legfőbb célja ezek védetté nyilvánítása. „*A természetközeli állapotban megmaradt élőhelyek (rétek, kaszálók, mocsárrétek) élővilágának megőrzése, e területek védetté nyilvánítása.*”

Természetes erdőtársulások nagy része a Pilisi Parkerdő Rt. kezelésében van. A Parkerdő a vadásztatásból és az erdőgazdálkodásból származó bevételeiből él, így a természetvédelmi szempontok csak lassan jelentek meg az erdőgazdaság döntéseiben. Komolyabb változást a NATURA 2000 program jelent, ebben remélhetnek változást a természetvédők, az ecskendi erdők egy részének, mint fontos ökológiai folyosónak a természetvédelmi oltalom alá helyezésével. A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 9. számú melléklete „A különleges madárvédelmi, valamint a különleges és a kiemelt jelentőségű természet megőrzési területek kijelölésének szempontjai”-t tartalmazza. Ez a rendelet sorolja fel a védett területeket, a védett ökoszisztémákat és fajokat.

A térség természeti értékei közül kiemelkedő a 14 hektáros Turai Legelő Természetvédelmi Terület, mely 1987-ben kapott védelmet. Emellett Aszódon a Hosszúvölgy cseres-tölgyes társulása és a Galga menti rétek. Bagon védett az Egres patak völgye és a Nagy-völgy.

A galgahévízi farkaslyuki erdő és a Bika-tó, Szentkereszt-dűlő is, illetve Versegen a patak mentén található vizes élőhely védelemre javasolt természeti területek. Domonyban cél a kaszálórétek és vízfolyások helyi védelmének biztosítása.

Országos jelentőségű védett területek közül megemlítenéd, a Gödöllői Dombvidék Tájvédelmi Körzet, mely nyolc település határát érinti, a kistérségben Bag Domony, Galgahévíz, Hévízgyörk. **Forrás: Varga, 2005.**

7.4. Természeti kincsek

A kistérségben mindmáig nem találtak számottevő mértékben olyan ásvány kincset, ami kitermelő, vagy feldolgozóipart vonzott volna a térségbe. A földben rejlő erőforrások közül talán a hévizek energiaforrásként való, illetve az idegenforgalom terén történő hasznosítása érdemel figyelmet. Termálvizekben a térség egy része gazdagnak mondható, Turán található az ország legmagasabb hőmérséklettel feltörő hőforrása.

Több természetes és mesterséges tó teszi változatossá a tájat. A legjelentősebbek Galgahévízen, Vácszentlászlón, Zsámbok és Dány határában találhatóak

Összefoglaló

A Galga mente természeti szempontból sok értéket rejt. Vannak sérülékeny, még feltáratlan, és feltárt, dokumentált területei.

Fontos, hogy:

- a védelem módjainak megválasztásában a gazdálkodók és a gazdálkodási szempontokat nem szabad figyelmen kívül hagyni, összhangot, egyezséget kell találni.
- a térségben lakókkal kell elsőként megismertetni a fennmaradt táji és élőhelyi különlegességeket, ehhez eszköz a környezeti nevelés és a civil szervezetek településen belüli és térségi összefogása.
- a minden település felismerje, hogy a falusi túrizmus és az idegenforgalom erősíthetik természeti értékek megtartását, azok helyén kezelését. Ez új munkahelyeket is jelenthet.
- a térségben lakók érzelmi kötődése kimutatható, ezt kell erősíteni a kerékpárutak, kiránduló helyek mentén felállítandó ismertető, felvilágosító táblákkal. Ez támogatja a természeti értékek mentén való elkötelezettségükben az itt lakókat és ide látogatókat.

8. Hulladékgazdálkodás

8.1. Jogi környezet

Mivel a hulladékgazdálkodási feladatok nagy részletességgel vannak jogszabályok által szabályozva, ebben a fejezetben, a többitől eltérően többet idézünk vonatkozó rendeletekből.

A hulladékgazdálkodási feladatokat csoportosíthatjuk a hulladékkezelés területi lehetőségei, hulladékok fajtája szerint, az önkormányzati, vállalkozási és lakossági feladatkörök szerint. Mivel a környezetvédelmi program alapjait a térségi előírásokon alapuló programok, tervek határozzák meg, ezek az egész településre, annak intézményeire, lakóira és vállalkozásaira is vonatkoznak, ezért a feladatokat integrálva mutatjuk be. Vizsgálva azok megvalósulását és a tovább fejlődési célokat, a hozzájuk rendelendő forrásokat, eszközöket.

Egy település, ha 10 ezer lakos fölötti ún. „helyi hulladékgazdálkodási terv”-ben köteles bemutatni a településen lévő hulladék áramokat, a hulladékkezelési kapacitásokat, a hulladékkezelésben szerepet vállalókat, illetve a hat év alatti fejlesztési terveit. Települések ettől függetlenül, térségi, vagy közös hulladékgazdálkodási érdekek mentén társulhatnak a lakos számtól függetlenül is, és elkészíthetik ezt a tervet. Hévízgyörk számára ez nem kötelező feladat.

Mint a hulladékkezelésben társult település, a társulás által elkészített hulladék stratégia, irányok és célok által lehetőségként meglévő pályázatokon való indulásban potenciálisan aktív résztvevő.

A vonatkozó hulladék témájú jogszabályokon kívül az alábbi terveket, programokat kell figyelembe venni, a település hulladékgazdálkodási terv feladatainak meghatározása során:

- Országos Hulladékgazdálkodási terv,
- Nemzeti Környezetvédelmi Terv (nincs elfogadva)
- Regionális Környezetvédelmi Program (a megyei nincs elfogadva)
- Regionális Hulladékgazdálkodási Terv (kistérségi elfogadott)

A hulladékokról szóló **2012. évi CLXXXV. törvény V. FEJEZET-ében, a HULLADÉKGAZDÁLKODÁSI KÖZSZOLGÁLTATÁSRA VONATKOZÓ ÁLTALÁNOS SZABÁLYOK** között írja elő a **települési önkormányzatra vonatkozó szabályokat.**

Ezek Hévízgyörk vonatkozásában teljesülnek, vagyis:

- a településre vonatkozóan, az önkormányzati hulladékgazdálkodási közfeladat ellátását egy közszolgáltatóval kötött írásbeli szerződésben biztosítja,
- a szolgáltató minősítési engedéllyel rendelkezik,
- A települési önkormányzat képviselő-testülete önkormányzati rendeletet alkotott, melyben: kijelöli a közfeladat tartalmát, a közszolgáltatási terület határait, közfeladat ellátásának rendjét és módját, a közszolgáltató és az ingatlanhasználó ezzel összefüggő jogait és kötelezettségeit, díjfizetési kötelezettséget, megfizetésének rendjét, az üdulőingatlanokra vonatkozó sajátos szabályokat.

Kapcsolódó jogszabályok:

1. 1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól
2. 15/2003. (XI. 7.) KvVM rendelet a területi hulladékgazdálkodási tervekről
3. 23/2003. (XII. 29.) KvVM rendelet a biohulladék kezeléséről és a komposztálás műszaki követelményeiről
4. 438/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet A közszolgáltató hulladékgazdálkodási tevékenységéről és a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás végzésének feltételeiről
5. 439/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet a hulladékgazdálkodási tevékenységek nyilvántartásba vételéről, valamint hatósági engedélyezéséről
6. OHT 2055/2013. (XII.31.) Korm. határozattal elfogadva
7. 72/2013. (VIII. 27.) VM rendelet A hulladékjegyzékről
8. 292/2013. (VII. 26.) Korm. rendelete nem rendszeres hulladékszállítás szabályairól és az ennek során eljáró állami szervek kijelöléséről

9. 310/2013. (VIII. 16.) Korm. rendelet a hulladékgazdálkodási tervekre és a megelőzési programokra vonatkozó részletes szabályokról
10. 317/2013. (VIII. 28.) Korm. rendelet a közszolgáltató kiválasztásáról és a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződésről
11. 246/2014. (IX. 29.) rendelet a települési szilárd hulladék kezelésére szolgáló egyes létesítmények kialakításának és üzemeltetésének részletes műszaki szabályairól
12. 309/2014. (XII. 11.) a hulladékkal kapcsolatos nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségekről
13. 385/2014. (XII. 31.) Korm. a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás végzésének feltételeiről
14. 225/2015. (VIII. 7.) Korm. rendelet a veszélyes hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről

Nemzetgazdasági cél a hulladékok mennyiségének csökkentése, a veszélyes hulladékok által okozott szennyezések kiküszöbölése.

Első lépésként szükséges az adatszerzés a lakossági, ipari, mezőgazdasági veszélyes és nem veszélyes hulladékok keletkező mennyiségéről, hogy a Hulladékgazdálkodási törvényben meghatározott feladatok közül körvonalazódjon a helyi feladatsor.

A hulladékos rendelet aktualizálása, részben az új szolgáltató részben a szolgáltatásban történt változás miatt, 2015-ben megtörtént.

A rendelet címe és száma, **Hévízgyörk Község Önkormányzat Képviselő-testületének 15/2015. (XII.18.) önkormányzati rendelete a települési szilárd hulladékkal kapcsolatos közszolgáltatásról.** A rendeletben szerepel a hulladékszállítási díj. A következő szint, ha a díjfizetés a keletkezett hulladék arányában differenciált.

8.2. Közszolgáltató

2016. január 1-jétől a Hatvan és Térsége Hulladékgazdálkodási és Környezetvédelmi Nonprofit Közhasznú Kft. (székhelye: 3000 Hatvan, Tarján u.3.)

A közszolgáltatási engedély: 14/7047-11/2013. és módosítása 14/7047-13/2013.

Az elszállításra engedélyezett hulladékok köre:

Azonosító kód	Megnevezés	Jelleg	Mennyiség (t/év)
15	Csomagolási hulladék; közelebről meg nem határozott felítató anyagok (abszorbensek), törlőkendők, szűrőanyagok és védőruházat		
15 01	csomagolási hulladék (beleértve a válogatottan gyűjtött települési csomagolási hulladékot)		
15 01 01	papír és karton csomagolási hulladék	nem veszélyes	500
15 01 02	műanyag csomagolási hulladék	nem veszélyes	400
15 01 03	fa csomagolási hulladék	nem veszélyes	50
15 01 04	fém csomagolási hulladék	nem veszélyes	80
15 01 05	vegyes összetételű kompozit csomagolási hulladék	nem veszélyes	80
15 01 06	egyéb, kevert csomagolási hulladék	nem veszélyes	50
15 01 07	üveg csomagolási hulladék	nem veszélyes	450
15 01 09	textil csomagolási hulladék	nem veszélyes	30
20	Települési hulladék (háztartási hulladék és a háztartási hulladékhoz hasonló kereskedelmi, ipari és intézményi hulladék), ideértve az elkülönítetten gyűjtött frakciót is		
20 01	elkülönítetten gyűjtött hulladék frakciók (kivéve a 15 01)		
20 01 01	papír és karton	nem veszélyes	300
20 01 02	üveg	nem veszélyes	200
20 01 38	fa, amely különbözik a 20 01 37-től	nem veszélyes	50
20 01 39	műanyagok	nem veszélyes	50
20 01 40	fémek	nem veszélyes	50
20 02	kertekből és parkokból származó hulladék (a temetői hulladékot is beleértve)		
20 02 01	biológiailag lebomló hulladék	nem veszélyes	250
20 03	egyéb települési hulladék		
20 03 01	egyéb települési hulladék, ideértve a vegyes települési hulladékot is	nem veszélyes	25.000
20 03 07	lomhulladék	nem veszélyes	500
Összesen:			28.040

8.3. A települési kommunális hulladékkezelés rendszere:

Begyűjtés, tömörítős kukásautókkal.

Rendszám	Típus	teherbírás	tonna
1. ICZ-172	VOLVO FL 6	tömörítős	6,16
2. JZW-282	MAN 18.250 4X4 BB	tömörítős	5,08
3. MEZ-281	MAN 25.242	tömörítős	6,3
4. KWL-543	MERCEDES ATEGO 1518A	konténeres	7
5. FEX-215	MAN 18.224	konténeres	9,4
6. DAF-016	DAF FA 75.240	tömörítős	6,43
7. JZP-531	MAN 26.293	tömörítős	9,26
8. JRP-876	IVECO 180E24	tömörítős	5,5
9. AKD-821	LIAZ 110 830	tömörítős	4,64
10. HLP-508	IVECO EUROTECH260E31 YPS	tömörítős	10,46
11. LZN-678	MAN M44 25.264	tömörítős	11,34
12. LZN-679	MAN M44 25.265	tömörítős	11,34

Válogatás. A begyűjtött hulladék a HATVANI REGIONÁLIS HULLADÉKKEZELŐ KÖZPONT-ba kerül, ahol válogatással a hasznosítható frakciókat bálázzák, ezek a papír, műanyag, fém.

Komposztálás. A biológiailag lebomló hulladékokat válogatás, aprítás, keverés előkezelést követően nyílt téren komposztálják. A végleg hasznosíthatatlan részeket aprítást követően végleg lerakják.

8.4. A települési szelektív hulladék helyzet, Hévízgyörkön.

Vegyesen valósult meg a szelektív hulladékok gyűjtése. Közterületen, két helyen van kihelyezve üveg gyűjtésére 1-1 db 1100 literes konténer, heti egyszeri ürítéssel. Célszerű ezt továbbra is fenntartani, mivel a szelektív hulladék ömlesztett módon való gyűjtése során az üveghulladék balesetveszélyes. Megvalósult 2015-től a háztól való szelektív hulladékok elszállítása, ami a szelektív begyűjtés következő lépcsőfoka. A gyűjtésbe a papír, műanyag és fémhulladékok tartoznak, ezeket a lakosok egybe rakják. A közszolgáltató azt a központi telephelyén szétválogatja, a papír, műanyag, fém frakciókat bálázzák. A gyűjtési mód sikerétől, vagyis a lakosság hozzáállásától, a hulladék mennyiségétől függően a gyűjtőjáratok sűrítése, esetleg további szelektivitás, vagy gyűjtőudvar létesítése a fejlődés következő fokozata.

A lakossági elektronikus hulladék gyűjtése érdekében évente akciót szerveznek. Ez a település több helyén, 2-3 óránkénti váltásban, teherautóval való gyűjtés/átvétel. Ez a módszer kevés veszéllyel és nagy hatékonysággal jár.

Elemgyűjtés gyűjtődényekben, szerződésben szabályozott módon gyűjtve, lakosságtól:

- Béke utcai üzletsor, 5391 hrsz.,
- Benkó és Társa Kft, Kossuth Lajos u. 18.,
- Petőfi S. Általános Iskola, Ady E. u. 143.

Egyéb, települési veszélyes hulladékok begyűjtése:

A háztartási kisebb építési-bontási munkák során keletkező hulladékok, a gyógyszer, a festékes, az olajos hulladékok köre, amit érdemes ezen a módon gyűjteni. Ez a szelektív gyűjtés lehetőségeinek bővítését jelentheti.

8.5. A fejlesztés irányai

A HATVAN ÉS TÉRSÉGE TELEPÜLÉSI HULLADÉK GAZDÁLKODÁSI RENDSZER FEJLESZTÉSE több fokozatban folytatódik.

Hulladékgyűjtő udvarok (KEOP-1.1.1/B/10-11-2013-0004) létesültek, Hatvan, Kál, Jászfényszaru településeken. Ezek a szelektív gyűjtési rendszer sajátos elemei. Itt a lakosság díjmentesen leadhatja az elkülönítetten gyűjtött, hasznosítható hulladékokat, kertészeti nyesedéket, lomot és fahulladékot, fém-, üveg-, papír-, műanyag-, textil-, elektronikai-, veszélyes hulladékot (szárazelem, akkumulátor, gumiabroncs, festékek, lakkmaradékok és csomagolóeszközök, fénycsövek, izzók, sütőzsír és étolaj, fáradt olaj). Az udvarokon az anyagféleségek elkülönített, rendezett körülmények közötti gyűjtése beton térburkolatra helyezett, zárt konténerekben történik, nyitvatartási idővel, szakszemélyzet felügyelete mellett.

Helyben komposztálás: Ma a vegyes (kommunális) kukába kerülő háztartási hulladékoknak hozzávetőleg az egyharmada olyan alapanyag, amelyből kerti- és szobanövényeink számára nélkülözhetetlen tápanyag, komposzt készíthető. A környezetünkben nap, mint nap, keletkező zöldhulladékok komposztálása a hulladékgazdálkodás egyik legfontosabb környezetvédelmi megoldása. A kertés környezetben élők többsége ma is közvetlen megoldásnak tartja, hogy a saját ingatlanán belül hagyományos módon komposztál. Ehhez komposztáló edények kihelyezésre került sor, 1000 edény erejéig, Jászfényszarun.

Forrás: <http://www.hulladek.beruhazas.eu/index.php?page=rendszerlemei>

Ebből a két lehetőségből Hévízgyörk lakossága kimaradt, célul kell kitűzni, hogy a következő fejlesztési ciklusban ez a fajta fejlesztés folytatása érintse őket is.

A tervezett és 2015-ben elkészült új térségi hulladékgazdálkodási rendszer elemei több évtizedre megoldják a kapacitási problémákat. Azonban döntések meghozása szükséges annak irányába, hogy a keletkezett hulladék mennyisége csökkenjen. A csökkentés érdekében szükséges kidolgozni további megoldási javaslatokat.

Magújuló feladat az elhagyott hulladékok felkutatása. Potenciális feladatként róható ez a mezőri szolgálatra, a polgárőrökre, közterületi felügyelőkre, de fontos partnerek keresése a civilek között.

Összefoglalva:

Hévízgyörk települési hulladékai közül a kommunális hulladékok elszállítása megoldott, a kukás gyűjtés a jellemző, mind a lakosság, mind az intézmények vonatkozásában. A lerakás helye az elmúlt években többször változott, aszerint, hogy melyik szolgáltatóval kötött szerződést a település. Szerencsés a hosszú megoldás, de jelenleg a gazdasági környezet gyakori módosulása nem biztosítja a szükséges anyagi háttérrel ebbe az ágazatban. Várhatóan ezek a szolgáltatók egyre kellemetlenebb megoldásokat lesznek kénytelenek alkalmazni. A szelektív hulladék gyűjtésére pontos adat nincs, mivel 2015-ben új szolgáltató kezdte el a működését. A Magyarországon jelenleg elfogadott legjobb gyakorlat valósul meg Hévízgyörkön is. Ebben a szolgáltatásban is vannak még lehetőségek, sajnos azok biztosabb anyagi háttérrel igényelnek.

A biológiailag lebomló hulladékok kezelése a térségben megoldott, ebben rövidtávon annyi változás várható, hogy a helyben komposztálás aránya növekedjen.

A lomtalanítás és az elektronikai hulladékok begyűjtése akciószerű, a veszélyes hulladékok begyűjtésében szükséges az előre lépés. Ennek a legkorszerűbb formája a begyűjtő-udvar.

Hosszútávon Hévízgyörk település akkor oldhatja meg a hulladékgazdálkodási feladatait a legszélesebb körben és legkevesebb anyagi ráfordítással, ha csatlakozik minél nagyobb regionális hulladék rendszerhez, amely lerakóval, hulladékválogatóval, korszerű begyűjtési technológiával, esetleg a településeken hulladékgyűjtő udvarral rendelkezik. Ez megtörtént, remélhetőleg a szolgáltató gazdasági ereje biztosítja ennek a rendszernek a fenntartását.

Amennyiben ezek a hulladék szintek és célok megvalósulnak, akkor remélhető az illegális hulladéklerakás csökkenése, a gazdálkodás teljes spektrumában a korszerű megoldás. Ebben a törekvésében az Önkormányzat a példamutatással, a környezeti nevelés eszközeinek használatával, a környezettudatosság fejlődésében remélheti a lakosok partnerségét.

11. Zaj és rezgés terhelés

A zajvédelem a környezetvédelem azon területe, ami speciális szemléletet igényel. A zajhatás nem látványos, pedig a zajnak jelentős élettani hatásai vannak. Tudományos vizsgálatok megállapították, hogy egészen kis hangnyomásszintek is káros biológiai és pszichés reakciókat váltanak ki az emberi szervezetben. Zajos környezetben élők vagy dolgozók körében gyakori a magas vérnyomás, tartósan 60 dB-es zajszint felett, vegetatív idegrendszeri, esetenként keringési rendellenesség. Azonban ennél kisebb – 40 dB körüli – zajszintek is zavarják, különösen az éjszakai pihenőidőszakban a nyugalmat, ami kellemetlen, megszokhatatlan. Fontos azonban tudni, hogy a zajhatások időtartama is jelentős tényező, ha egészségre gyakorolt kockázatokat vizsgáljuk.

Az iparosodás, és a motorizáció XX. századi ugrásszerű fejlődésével a zaj a települések meghatározó környezeti hatásává vált. Egyre nagyobb mértékű zajterhelés éri a lakosokat, ami különösen a nagyobb városokban, az előkertek nélküli, szinte a házak ablaka alatt futó, közlekedési utak mentén meghatározó. Ezek mentén a tartósan 60 db feletti értékek éjjel-nappal gyakoriak. Ahol jelentősebb előkertek, nagy fákkal, cserjékkel szegélyezett utak vannak, látványosan jobb értékek mérhetők.

Hévízgyórk zajhelyzetének elemzése során – mint általában – három fő területre kell kitérni.

Ezek a következők:

- közlekedés,
- ipari tevékenységek.
- kulturális, szórakoztató szolgáltatások.

11.1. Közlekedési zaj

A település környezeti zajhelyzetét az Aszód-Tura közötti út forgalma, határozza meg. A közlekedés a település központi részén, jellemzően nappal okoz zajterhelést. A mellékutak mentén ez alkalmi, napi terhelésben számítva, jelentéktelenebb.

A helyzetet bonyolítja, hogy a településen áthaladó fő út, a település gyűjtő és forgalmi funkciója mellett, nagy átmenő forgalmat is bonyolít. Számolni kell továbbá a vasútvonalon, és a vasútállomásra történő közlekedés környezeti zajhatásával is.

Zajmérést sem a hatóságok, sem a település eddig nem végeztetett. Így pontos adatok nincsenek.

Megjegyzés: panasz nem volt.

11.2. Ipari eredetű zaj

Ipari és hasonló (pld. logisztikai) létesítmény nincs. A külterületen létesült gazdasági vállalkozások, logisztikai létesítménnyel, és a nélkül. Ezek zaj szempontból való vizsgálata csak akkor szükséges, ha a közvetlen környezetében van védett ingatlan.

Megjegyzés: panasz és egyéb bejelentés nem volt.

11.3. Kulturális és szolgáltató eredetű zaj

A szolgáltató jellegű létesítmények zaja lokálisan hat, általában csak a közvetlen szomszédokban lakók panaszkodnak. A kulturális és vele együtt említhető sport rendezvények szokásos létszáma nem akkora, hogy a településen zajvédelmi feladatokat generálna. Ezek közösségi rendezvények, amelyek nappal, néhány százfős jelenléttel, durva hangoskodás nélkül történnek.

Ebben a kategóriában a szórakoztatónak nevezett létesítmények okozzák az igazi gondot. Ezek szabályozott nyitva tartásával sok konfliktust meg lehet előzni.

A zajvédelem jogszabályi intézkedései közül a legfontosabbak, hogy határértékeket állapítanak meg, a létesítéssel és az üzemeltetéssel kapcsolatos mérések elvégzését írják elő.

9.4. Jogi környezet

284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól

1. melléklete a kistérség székhelye szerinti települési önkormányzat jegyzőjének hatáskörébe rendeli az alábbi zaj- és rezgésvédelmi ügyeket, (A számok a TEÁOR kódokra utaló jelek)

- 41 épületek építése
- 42 egyéb építmények építése
- 43 speciális szaképítés
- 45 gépjármű, motorkerékpár kereskedelme, javítása
- 46 nagykereskedelem

- 47 kiskereskedelem (kivéve gépjármű, motorkerékpár)
- 55 szálláshely szolgáltatás
- 56 vendéglátás
- 73 reklám, piackutatás.
- 81 építmény-üzemeltetés, zöldterület-kezelés
- 90 alkotó-, művészeti szórakoztató tevékenység
- 93 sport, szórakoztató, szabadidős tevékenység

Minden egyéb esetben az elsőfokú környezetvédelmi hatóság (a Pest Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi Főosztálya, Budapest, Nagy Diófa u. 10-12.), az illetékes.

27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról:

**Üzemi és szabadidős létesítményektől származó zaj terhelési határértékei /dB/
a zajtól védendő területeken:**

	nappal	éjjel
1. Üdülőterület, különleges területek közül az egészségügyi területek	45	35
2. Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területe, a temetők, a zöldterület	50	40
3. Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	55	45
4. Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	60	50

**Építési kivitelezési tevékenységből származó zaj terhelési határértékei /dB/
a zajtól védendő területeken 1 hónapig, vagy kevesebb ideig nappal éjjel**

	nappal	éjjel
1. Üdülőterület, különleges területek közül az egészségügyi területek	60	50
2. Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területe, a temetők, a zöldterület	65	50
3. Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	70	55
4. Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	70	55

**A közlekedéstől származó zaj határértékei a zajtól védendő területeken
Kiszolgáló út, lakó út vonatkozásban:**

	nappal	éjjel
1. Üdülőterület, különleges területek közül az egészségügyi területek	50	40
2. Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területe, a temetők, a zöldterület	55	45
3. Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	60	50
4. Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	65	55

Összefoglalva:

Hévízgyörk zajvédelmi és rezgésvédelmi állapotát a településen áthaladó út határozza meg. A település zajvédelmi állapota általánosságban megfelelő, az átmenő út mentén napközben azonban jelentős forgalom, így zajhatás van. A növények telepítésével, a jó hatású széles előkert és közterületrészek tudatos zöld felületté alakításával ez csökkenthető.

A kerékpáros közlekedés népszerűsítésével a belső forgalom csökkenthető, ebben a civil szervezetekkel és az iskolával történő összefogás kimutatható eredményt hozhat.

Stratégiai zajtérkép készítésére nem kötelezett, a település zajállapota nem feltételezi zajrendelet megalkotását. Zajmérést eddig nem végeztek, jogszabályi kötelezettségük erre vonatkozóan nincs.

12. Környezeti nevelés

Az oktatás, a nevelés, a felnőtt lakosság tudatformálása, a pontos célmeghatározás és eszközök igénybevétele a környezetvédelmi program tudatos végrehajtásához elengedhetetlen.

A környezet védelmének szempontjából hosszú távon kevésbé a kényszer, jobban a gazdasági érdek az előnyösebb. Ha ez kiegészül olyan viselkedésformával, amely belső motiváltságon alapul, és olyan területeken is hat, amelyek nincsenek közgazdaságilag, vagy jogilag szabályozva, akkor van esély, hogy az alternatívák szélesebb körben való elfogadottsága megvalósul. A belső motiváltságon alapuló környezettudatos viselkedés hosszú évek alatt, csak módszeres tudatformálással alakítható, fejleszhető. A környezeti tudat kialakításban életkortól függően más eszközök, más módszerek lehetnek a segítségünkre. A legfontosabbak:

- családi nevelés, a családi szokásokban megjelenő hagyományos értékek és újdonságok,
- intézményes oktatás (gyermek- és fiatalkor),
- média,
- önkormányzati hatáskörbe tartozó felvilágosító, példamutatást sugárzó programok,
- társadalmi szervezetek által felvállalt tevékenységek.

Hévízgyörk vonatkozásban a fent felsorolt eszközök mindegyikére lehet pozitív példákat felsorakoztatni.

12.1. Intézményi oktatás Hévízgyörkön

Már az óvodában törekedni kell a környezeti nevelést előtérbe helyező tevékenységek szervezésére. Legjellemzőbb az olyan foglalkozás, ahol a gyerekeket a természet szeretetére nevelik. Ez az első lépés, hiszen a természeti környezetünk megismerése adja a municiót a kötődésünkhöz, majd a fogékonyságunkat a felnőtt kori környezettudatos életmód elsajátításához. Különleges lehetőség az óvodák életében a „zöld óvoda” mozgalomhoz csatlakozás, vagy az erdei iskola és óvoda mozgalom lehetőségei.

Hévízgyörk oktatási intézményei a *PEDAGÓGIAI PROGRAM*-jukban az alábbiakat tartalmazza ezen célok elérése érdekében:

- A Sün Balázs Óvoda (2192 Hévízgyörk, Vörösmarty utca 96A.): *„...természet szeretetére kívánjuk nevelni az óvodást, természet közeli étellel, a természet, a környezet szeretetének bizonyításával, példát mutatva a gyermek számára. Azt kell benne megerősíteni, hogy mennyire összefügg mindez egymással és milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából. Legfontosabb feladat megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívni a figyelmét annak értékeire és szépségeire. Ez képezi majd az alapját a később kialakuló természetszeretetnek. A fák, a virágok, az apró kis állatok megannyi ismeretet, feladatot jelentenek a kisgyermeknek. A séták, kirándulások, az óvoda udvarán és kertjében vagy az élsarokban végzett tevékenységek tanulási, tapasztalási lehetőséget kínálnak a gyermeknek...”*
- *Petőfi Sándor Általános Iskola (2192 Hévízgyörk, Ady Endre utca 143.) :”... Iskolai környezet formálása Iskolánk sikeresen vett részt környezetvédelmi feladatok végrehajtásában. Korábbi időszakban működött környezetvédelmi szakkör, melynek keretében levegőszennyezést és talajszennyezést vizsgáltunk. A szakkör tagjai akkoriban élénk érdeklődést mutattak a környezetvédelem munkája iránt. Szeretnénk a szakkört felújítani, több célirányos kirándulást szervezni a falu környékén. Szinte már hagyomány hogy tanulóink segítenek a falutakarítási napon, rendszeresen gyűjtünk papírt és elhelyezésre került az iskolában egy konténer is, mely a falu lakói és tanulóink számára állandó segítséget nyújt a fölösleges papír elhelyezésében. Részt veszünk a falu hagyományörző programjaiban és a közös ünnepeken. (szüreti felvonulások, karácsonyi műsorok) Már hagyománya van iskolánkban a természetjárók szervezésében zajló túrák szervezésének. Az egyesület hírneve már régen túljutott a falu határain és az általuk szervezett programok résztvevőinek száma már a 600-700 fő között mozog. 12.3.5. Kapcsolatrendszerek A környezeti nevelésben nélkülözhetetlenek a kommunikáció legkülönbözőbb módjai. Nagyon fontos, hogy tanulóink a nagyszámú látott, hallott és olvasott irodalmat kritikusán figyeljék és adott helyzeteket, eseményeket okosan mérlegelni tudjanak. Képesek legyenek a szakirodalomban eligazodni és értékes információkat meg tudják különböztetni az értéktelentől. Meg kell őket tanítanunk a fellépésekre, a szereplésekre az előadások módszertanára. Iskolán belüli kommunikáció formái: kiselőadások tartása házi dolgozat készítése poszterek készítése és bemutatása faliújságon közölt információk*

készítése levelezés szülőkkel, tanárokkal, diákokkal szórólapok készítése Iskolán kívüli kommunikáció formái: környezetvédelmi cikkek feldolgozása a környezet állapotfelmérésének értékelése, kapcsolatfelvétel az illetékesekkel PETŐFI SÁNDOR ÁLTALÁNOS ISKOLA PEDAGÓGIAI PROGRAM 54 a közvetlen környezet problémáinak felmérése, együttműködés az önkormányzattal. Környezeti nevelési programunk megvalósításába széles körben bevonjuk partnereinket (szülők, fenntartó képviselői, társ szervezetek, stb.)...

Az általános iskola esetében tanórákon, de a tanórán kívül is nyílik lehetőség környezeti nevelésre. Sajnos a korábbiakhoz képest kevesebb anyagi lehetőségük nyílik a fiataloknak szervezett kirándulásokon vagy táborokban részt venni. Ennek okait nem ezek népszerűségében, hanem a költségek jelentős emelkedésében kell keresni. Pedig az erdei iskola módszerének lehetősége a tantervi keretekhez igazítottan intézményesen tudna az osztály közösségek pozitív alakítása mellett, távolabbi tájakon élménnyel teli napokat szerezni.

Általános tapasztalat, hogy a fiatal szülőknél nagy a környezetvédelmi programok iránti fogékonyság, szívesen ösztönzik gyerekeiket, ezeken való részvételre. Ezt kihasználva, próbálkozni kell.

A településen még nem működik, de tervezhető az „ökoiskola” cím megpályázása. Ha kialakul a környezeti nevelési munkaközösség, amely összehangolja települési szinten az aktivitást; beleértve az óvoda pedagógusokat is, az egyébként is sikeres, környezeti nevelésre hajlamos, érző nevelők, civil kapcsolatokkal, szülői segítséggel, az egész településre változtató hatással lehetnek.

12.2. Média

A helyi média felületek, írott, internet, TV formában különböző gyakorisággal elérhetők. Ezek a térségi és helyi környezet és természetvédelmi híreket is közlik. Fontos, hogy ezek tematikusan és rendszeresen jelenjenek meg.

- Galgamenti Kábel Televízió: helyi csatorna programja.
- Hévízgyörki Hírmondó.

12.3. Önkormányzati hatáskörbe tartozó eszközök

Mivel a település vonatkozásában a környezeti adatok, a fejlesztési elképzelések és az orvoslás hatósági eszközei az önkormányzatnál, illetve a polgármesteri hivatalban futnak össze/jelenek meg, így az elkötelezett települési önkormányzatnak nem csak lehetőségei, de feladatai is vannak ezen a téren. Ilyen eszközök a nyilvánosság biztosításán túl, az időszakos környezeti állapot jelentések közzététele és indokolt esetekben a lakossági fórumok szervezése a tudatosság, az egészséges életmód, az alternatív energia használat, stb. lehetőségekről.

Az Önkormányzat fontosnak érzi ezt a témát. Számos kezdeményezést támogatott a bizottságaihoz leosztott alapjaiból. A játszó parkok, zöldterületek fejlesztésben, közvetetten szolgálta az egészséges életfeltételek és a környezeti nevelés ügyét.

12.4. Társadalmi szervezetek által felvállalt tevékenységek

A civil szervezetek fontos szerepet töltenek be a környezeti nevelésben, szemléletformálásban. Hévízgyörk gazdag és sokszínű civil palettájáról számos remek kezdeményezés látott napvilágot ennek jegyében. E kezdeményezések megvalósításában az esetek többségében a társadalmi szervezetek külső források bevonására is képesek.

Fontos, hogy megtanulják a partnerség elvén alapuló civil összefogást, hogy egyre nagyobb támogatást érjenek el pályázatokon való részvételükkel.

Hévízgyörkön civil szervezet, mely a környezet és természetvédelem területén működik: HETE-Hévízgyörki Természetbarát Egyesület. Saját honlapja van. <http://hevizgyork.blogspot.hu/>

Összefoglalva:

Hévízgyörk civil kultúrája, ha integrálni tudja a környezeti nevelés ügyét, ha megőrzi, sőt erősíti az igényt az intézményi nevelés környezeti jellegének erősödésére, ha támogatást tud elérni az önkormányzati forrásokból, legalább a pályázatokon való indulás önerejének biztosítására, akkor rövidtávon is érezhető változás lesz a település életében.

Önállóan kezelt hatótényezőkkel kapcsolatos célok meghatározása

1. Települési környezet tisztasága

Fel kell térképezni a település külső és belső területein az alkalmi, illegális hulladéklerakó helyeket, a hulladék elszállításáról gondoskodni kell, melyre forrásokat kell elkülöníteni. Ezzel együtt az elkövetők felkutatásában is előre kell lépni. Az illegális hulladéklerakók felszámolásában, feltérképezésében nagy szerepet kaphatnának a helyi értékek megőrzésével foglalkozó civil szervezetek.

A megoldás többféle lehet:

- Az illegális hulladéklerakók tevékenységének megelőzésére használt, jó állapotú konténerek kell kihelyezni, olyan helyre, ahol azt azok jól elérhetők, de mindenki által ellenőrizhetők.
- A normál lakossági tevékenységeken kívüli egyéb, jelentős mennyiségű hulladék keletkezésével járó tevékenységek végzésére felvilágosítás, a hulladékok legális elhelyezésének megismertetése, alkalmanként ezen tevékenységek elszámoltatása, ellenőrzése is eredményt hoz.

Az őszi lombhullatás során felmerülő munkálatok során a lakosságot segíteni kell, különös tekintettel a nagy fákkal szegélyezett utcák vonatkozásában. Célszerű lenne az őszi lomb szervezett összegyűjtése, és olyan, a térségben lévő komposztálókhöz való elszállítása, ahol azt hasznosítani tudják. Ez jogszabályi kötelezettség teljesítése lenne.

A téli hónapokban a hó eltakarítást, a csúszásmentesítést mind a közutakon, mind járdákon minél szélesebb körben, a legkevesebb só felhasználásával kell végezni. A környezeti érdekek védelme megköveteli, hogy ahol lehet, minimalizálni kell a sózást. Sózás helyett más, inert anyagot kell alkalmazni (homok, fűrészporsz...). Az önkormányzati kötelezettsége, hogy erről a tájékoztatást a lakosság felé is megtegye.

2. Csapadékvíz elvezetés

Kezelők: Ady, Kossuth és Szent Erzsébet utca Magyar Állam tulajdonában van, a Magyar Közút kezeli, ez kb. a fele a teljes szakasznak.

A másik fele önkormányzati tulajdonban van, ennek a kezelése saját állandó és alkalmi munkaerővel történik.

Az elvezetés rendszere csatolt mellékletben.

A csapadékvíz elvezetés állapotának felmérését a szolgáltató megtette, a fejlesztési elképzeléseket kidolgozták. A célfeladatok részben fenntartói, üzemeltetési, részben fejlesztési jellegűek, melyekhez közhasznú munkaerő foglalkoztatására kiírt pályázatok emberi erőforrás oldalról forrást teremthetnek.

- Szükséges a települési csapadékelvezetés időszakos ellenőrzése, a szennyvíz bevezetések és azok állapota miatt.
- Ugyancsak elengedhetetlen fontosságú a csapadékvíz elvezető hálózat még földárkos részének burkolása, illetve a burkolt rendszerek karbantartása.
- A kiépített vízvezető hálózat gyorsan feliszapolódik, ezért rendszeres karbantartással biztosítani kell a kiépített vízhozamnak megfelelő kapacitás rendelkezésre állását.
- A nyíltszelvényű medrekből évenként el kell távolítani a lerakódott iszapot, a lefolyást gátló növényzetet, a bekerült hulladékot.
- Meghatározott rendszerességgel (3-4 évenként) gondoskodni kell a burkolatok, műtárgyak, tározótöltések hibáinak kijavításáról. A zárt csatornák esetében a folyamatos üzemképesség

elérése végett, szükség esetén az iszapeltávolítást, a mosatást el kell végeztetni. A belterületi belvízvédelmi művek, eszközök, berendezések állapotát minden évben legalább egyszer, legkésőbb a tél beállta előtt, november 15-ig ellenőrizni szükséges. Az ellenőrzésről jegyzőkönyvet kell készíteni a feltárt hiányosságok rögzítésével, és azok megszüntetésének felelősével, határidővel.

3. Szennyvízkezelés, komposztálás, komposzt-elhelyezés

A településen nincs saját szennyvíztisztító, azt a térségi rendszerben a DAKÖV Kft az aszódi szennyvíztisztítójában kezeli.

A kezelés során megfelelő minőségű tisztított víz kerül kibocsátásra.

Tisztított szennyvíz	Határérték	
pH	7,7	6-9,5
	-	-
NO ₃	10,8 mg/l	/ mg/l
KOI	48,0 mg/l	125 mg/l
NH ₄ -N	0,43 mg/l	20 mg/l
Össz. P.	0,76 mg/l	2 mg/l
BOI	17 mg/l	25 mg/l
SZOE	2 mg/l	10 mg/l
Össz. Lebegőanyag	2 mg/l	35 mg/l
Össz. N	13,9 mg/l	55 mg/l
Coliform	db/ml	db/ml

Forrás:DAKÖV.hu.

Hévízgyörkön szükséges a szennyvízcsatorna-hálózat kapacitásának fenntartása, az új fejlesztési területeken annak kiépítése, valamint a szennyvíztisztító rendszer műszakilag indokolt korszerűsítése. A fenntartás célja, hogy a talajvíz minősége nem romolhat, a nitrát, ammónia szint nem emelkedhet.

A külterületeken népszerűsíteni kell a gyökérzónás elszikkasztás és a zárt, szigetelt gyűjtés egymás melletti alkalmazását. A módszer lényege, hogy elválasztó rendszerű szennyvíz gyűjtést alkalmazzon a külterületi lakó, vagy vállalkozó. Az elválasztás lényege, hogy külön kerül elvezetésre a szennyvíz és a csapadékvíz. Ekkor a csak a kockázatos részt kell vinni szippantó autóval, szennyvízkezelőbe. A csapadékvíz, amennyiben az nem szennyeződik olajjal, (parkolókról levezetve), veszélyes anyaggal (gondatlan nyílt téri tárolás miatt), nyugodtan használható gyökérzónás elszikkasztásra, gyűjtve öntözésre.

A térségi szennyvíz tisztító szennyvíztisztításra és komposztálásra vonatkozó kapacitásnövelő beruházására folyamatosan környezetvédelmi tervek készülnek, azok biztonsága garantált. Ez a szolgáltató felelősségi köre.

4. Hulladékkezelés

A településen belül nincs hulladékkezelés. Kijelölt közszolgáltató végzi ezt a tevékenységet. A hulladékkezelés térségi összefogásban valósult meg, így ennek fejlesztése továbbra is az érdekelt települések összefogásával lehet fejleszteni. Az építésigazgatásban kiadott engedélyekben meg kell jeleníteni az építés-bontás során keletkező hulladékokra vonatkozó előírásokat.

A szelektív gyűjtés magas szinten szervezett. A biológiailag lebomló hulladékok átvétele megvalósult, további cél lehet a helyben komposztálás népszerűsítése, ahhoz először ismertető anyagok és kis számú eszközök kiadása lehet a kezdő lépés. Az elektronikai hulladékok átvétele akciószerűen szervezett, ez mennyiségileg és minőségileg is jó módszer. A veszélyes hulladékok lakosságtól való átvételének megoldása többféleképpen megvalósítható egyik mód a hulladékudvar.

5. Zaj- és rezgésvédelem

Hévízgyörk egyik előnye, hogy a központi útja kivételével csendes település, ezt az értékét meg kell őrizni. Ilyen településen valódi cél az egészséges környezet megőrzése érdekében a zaj és rezgés források károsító hatásának megelőzése.

Szolgáltatási eredetű zajoknál felmerülő lakossági panaszok esetén méréssel kell meggyőződni a panaszok jogosságáról.

Építkezéseknél az építési engedélyekben meg kell jeleníteni a zajra vonatkozó előírásokat.

Minden zajos létesítmény engedélyezésekor vizsgálni kell a várható zajhatásokat.

Az elmúlt években panasz nem volt.

Egy olyan üzemelő vállalkozás van a településen, amelyik zajos rendezvényeket is kíván rendezni, alkalmanként. Ehhez előzetes bejelentést kell tennie a jegyzőnél.

6. Légszennyezés elleni védekezés

Általánosságban megfogalmazható cél, hogy a levegő jó állapotát meg kell őrizni. A légszennyező pontforrások számának növekedését vizsgálatoknak kell megelőzni. Az eseti szennyezéseket (tarlóégetés, kerti és egyéb hulladékok égetése) csökkenteni kell. Ehhez eszköz lehet a levegős rendelet megalkotása, a lakosság tájékoztatása.

A település légszennyezettségére vonatkozó mérés nem készült, nagyobb fejlesztés előtt javasolható ennek elvégzése, és alapállapotként való rögzítése.

A közlekedési eredetű légszennyezettség csökkentése érdekében közlekedés-szervezési, forgalom-lassító intézkedések tehetők, amennyiben a forgalom jelentősen növekszik. Ezt nyári időszakban, a por elleni védelem szempontjából is célszerű megfontolni.

Az allergén pollenek mennyiségének csökkentésére felvilágosítás, a lakosság időszzerű tájékoztatása szükséges.

7. Közlekedésszervezés

Gépjárműforgalom

Hévízgyörk központi területein a kisebb belső, de jelentős átmenő forgalom a meghatározó. Mivel a felfűzött településszerkezet miatt ebben a közeljövőben változás nem várható, forgalomszervezések lehetnek azonnali eszközök.

Kerékpáros közlekedés

Jelenleg nincs kerékpár út, tervezik a 3105-ös főúton, vagy a Galga töltésén vezetve Bag és Hévízgyörk között. Az elkövetkezendő időszakban a kerékpárosokat érő motorizációból származó negatív hatások miatt, e környezetbarát közlekedési forma visszaszorulásának megakadályozására segíteni kell a kerékpáros közlekedés feltételein. Gyerekeinket (de a felnőtteket is!) csak biztonságos forgalmi körülmények mellett engedhetjük be kerékpárral a közlekedésbe. Ez a közúttól elválasztott, fizikailag elkülönült kerékpárutak, kiépítését és továbbfejlesztését jelenti, részben a településen belül, részben a települések között.

A város belterületén a jövőben megvalósuló útkorszerűsítéseknél, ott, ahol ez megengedhető szélesíteni kell az utak pályaszélességén. Lehetőséget teremtve ezzel az elválasztott pályás, biztonságos kerékpározásnak.

A község belterületén ha lehet, a kerékpáros közlekedésnek kell alárendelni – lehetőség szerint - a forgalom szabályozás szempontjait.

Tömegközlekedés

Helyközi buszjárat képviseli a tömegközlekedés közúti módját. A buszmegálló öblözetek kiszélesítésével a várakozás, fel és leszállás biztonságát növelni szükséges.

Tura- Budapest között, szinte óránként, vonatok óránként. Gödöllő-Tura főleg a munkarendhez van szervezve, a Tura-Aszód vonal ritkább.

Terv: Nemzetgazdasági, Rákos-Hatvan vonalon. P+R parkoló és szintbeni átjáró és peron kiépítése.

8. Ivóvízellátás

Az ivóvíz térségi szolgáltatásban tartása Hévízgyörk felszín alatti vízadó rétegeinek állapota miatt az egyetlen alternatíva.

A vízfelhasználásban jelentős változás nincs, a Turán lévő vízadó rétegek jó állapota garancia a hosszú távú biztonságos vízkivételre, a térség ellátására.

Szükséges az előregedett csővezetékek, szivattyúk cseréje.

9. Talajvíz

A talajvíz szennyezettségének csökkentése érdekében a kiépített szennyvízvezetékre a rákötéseket ösztönözni kell.

A szennyvízhálózatra nem csatlakoztatható ingatlanok esetében szigorúan fel kell lépni a megfelelő vízzáróságú, zárt, szigetelt aknák kiépítésére.

Jelentős problémák forrásai, az un. ásott és fúrott kutak. Ezek veszélyességét nem csak az általuk felszínre hozott víz felhasználása (itatás, locsolás) jelenti, hanem sok esetben ezekkel a kutakkal a vízzáró rétegek "átlyukasztása" a fő veszélyforrás. Ez okozza a talajba jutó szennyezett vizek keveredését a vízzáróréteg alatti értékes rétegvizekkel. E kutak betiltása, vagy számbavétele és a lakosság felvilágosítása fontos feladat.

10. Zöldterület gazdálkodás

Az intenzíven fenntartott parkok folyamatos felújítása, a virágosítás további növelése a lakosság bevonásával, szép, élhető környezetet teremthet.

Gondoskodni kell a köztemetők és környéke zöldfelületének felújításáról, folytatni kell a település tudatos fásítását, ami az utak levegőszennyező, és zajvédelmét is célozza. Az őshonos fák, növényársulások telepítése az eredeti természeti értékek bemutatása miatt szempontként szerepeljen a választásban.

A közterületi fák karbantartása évi rendszerességgel továbbra is szükséges. Közmunkásokkal, viharok után Katasztrófavédelemmel.

11. Természetvédelem

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. Törvény alapján elkészített Nemzeti Természetvédelmi Alaptervvel összhangban a természet megőrzése és védelme szervezett, törvényileg szabályozott, központosan irányított és finanszírozott szakmai és hatósági tevékenység, de egyszersmind társadalmi önkormányzati, állampolgári érdek.

Közigazgatási határon belül védett természeti érték nincs.

Ehhez Hévízgyörk az alábbi távlati célok kitűzésével és azok megvalósításával járulhat hozzá:

- A térségben lévő, helyi és országos jelentőségű természetvédelmi területek megőrzésében és fenntartásában részt kell vállalni, különösen az értékek megismertetésben, a fenntartás körülményeinek elfogadtatásában, a védelmet gyakorló hatóságok és a lakosság egyeztetésének elősegítésében.
- Kapcsolatot kell tartani a területileg illetékes természetvédelmi igazgatósággal.
- Meg kell akadályozni a biodiverzitás csökkenését mutató tendenciákat, az élőhely és fajvédelmi programokat támogatni kell. Például a fehér gólyák védelme érdekében a területileg illetékes áramszolgáltatóval közösen kell segíteni a gólyák költését megkönnyítő gólyakosarak villanyoszlopokra felhelyezést.
- Meg kell oldani a természeti értékek folyamatos monitoringját.
- Segíteni kell a lakosság tájékoztatásával, az eljáró hatóságokat a védett és védendő területek jogi, illetve területi helyzetének rendezésében.

12. Környezeti nevelés

Távlatokban gondolkodva a környezeti nevelés nem cél, hanem eszköz. S ehhez a környezeti tudatosság eszközeit kell kombinálni, hogy a lakosság egészét be lehessen vonni a környezetvédelmi problémák megoldásába, illetve azok megelőzésébe.

A környezeti nevelés céljainak eléréséhez mind a közvetlen, mind, pedig a közvetett eszközök (pl. zöldterület fejlesztés, újabb játszóterek kialakítása) fejlesztésén, támogatásán keresztül kell segítenie a települési önkormányzatnak. Ezek közül csupán a közvetett beavatkozási területeket emeljük vázlatosan, a teljesség igénye nélkül:

- Az elkövetkező esztendő komoly kihívásaként kell megemlíteni, hogy a Pest megye által támogatott szelektív hulladékgyűjtési rendszer sikeres megvalósítása érdekében komoly energiákat és forrásokat kell biztosítani, ahhoz, hogy a település közönsége tudatos szereplője legyen szelektívgyűjtésnek (az újrahasznosítható hulladékok másodnyersanyaggá válásának elősegítésében).
- Talán még ennél is fontosabb a környezettudatos vásárlói magatartás elősegítése kampányokkal, s széleskörű szemléletformálással.
- A helyi jelentőségű – önkormányzati kezelésben lévő – táji és természeti értéket képviselő területek megismertetésére tájékoztató táblákat kell kihelyezni, tanösvények kialakításával, kiadványok megjelentetésével kell azokat megismertetni, népszerűsíteni.
- Szorgalmazni kell a helyismereti tevékenységeket, s megteremteni annak intézményi kereteit. Támogatni érdemes és szükséges az intézmények, civil szervezetek környezeti nevelő akcióit, programjait, kezdeményezéseit.
- Kezdeményező és/vagy támogató szerepet kell vállalni az un. Környezetvédelmi jeles napok szervezésében.

- Támogatni kell a nevelők környezetvédelmi, ökoiskolai, szakmai képzését, a témában megrendezésre kerülő rendezvényeken történő részvételét.

13. Környezetbiztonság

A környezetvédelem alapproblémája abból adódik, hogy a társadalom (benne az ember) és környezete (mindenekelőtt természeti környezete) között olyan szükségszerű kölcsönös kapcsolat van, amely hatása mindkét oldalon érződik. A környezetvédelemben általában azokat a hatásokat hangsúlyozzuk, amelyek az emberi tevékenységből származnak, és a természetben okoznak változásokat. Legtöbbször előnytelen változásokat. Ezek veszélyesek, mert a kialakult egyensúly eltolódásával járnak. Tudjuk, vannak visszafordítható és visszafordíthatatlan folyamatok. A természeti folyamatokban a visszafordíthatatlan folyamatok legtöbbször az emberi tevékenységre visszavezethetők, így az ember dönthet, és ezek a hatások csökkenthetők. A természeti folyamatok azonban oly módon is megváltozhatnak, hogy azáltal az emberi társadalom további működése is megnehezül, veszélybe kerülnek az energia, anyag, tiszta víz, levegő forrásai. Belátható, hogy az embernek ezt el kell kerülnie, tevékenységét úgy kell szabályozni, hogy annak a kedvezőtlen hatását csökkentse, vagy zárja ki.

A természeti környezetben élő ember mellett, hogy folyamatosan beavatkozik annak folyamataiba, ki van téve a természeti folyamatok hatásainak. Ezek sokfélék:

- A katasztrófák, fenyegető veszélyek elől el kell menekülni (passzív védekezés).
- Következő fokozat az adott természeti folyamat hatásának lokalizálása vagy éppen semlegesítése.
- Végül arra is sor kerülhet, hogy magának a folyamatnak a kialakulását akadályozzuk meg.

A két utóbbi – aktív – védekezési mód, mindenképpen a természetbe való beavatkozással jár. Így a veszély ill. a katasztrófa elhárítása – elvben – önmagában is okozhat környezeti károkat. Ezt kell megelőzni:

- A katasztrófák folyamatainak megismerésével, majd a veszélyt csökkenthető megfelelő és tudatos előtervezéssel.
- A környezeti beavatkozások ma már a katasztrófavédelemben gyakoriak, nem rögtönzünk, hanem tervezünk és gyakorolunk.

A környezetvédelemi átgondolt fejlesztések a katasztrófák megelőzésében és eredményes kezelésében a jövőben növekvő szerepet kaphatnak.

A környezetre vonatkozó adatok és információk gyűjtése és feldolgozása ma különálló intézmények feladata. Ezen adatok helyi szintű gyűjtése és feldolgozása célszerűen egy térinformatikai környezetbe integrált környezeti információs rendszerrel oldható meg leginkább. A környezeti információs rendszer létrehozása az alábbi konkrét célok megvalósítása miatt is fontosak:

- illegális hulladéklerakóhelyekről, szennyezőforrás-kataszter
- rendezési és települési fejlesztési tervek
- természeti érték kataszter

Hévízgyörk szerencsés abból a szempontból, hogy sem olyan felhagyott ipari létesítmény, katonai objektum nincs a közigazgatási területén belül, amelyekben ellenőrizetlen körülmények mellett talaj, talajvíz veszélyeztetés egyáltalán felmerülhetne.

A HATÓTÉNYEZŐKHOZ RENDELT RÖVID ÉS KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK, PROGRAMOK, FELADATOK

1. A célok kijelölése és a NKP, 2014-2019.

A környezetvédelmi program állapotértékelésen alapuló célmeghatározását - amely az ideális állapot elérésének az irányvonalait jelöli ki -, követi a megvalósítható rövid és hosszú távú programok kidolgozása.

A hazai gyakorlat szerint a környezetvédelmi programokat **hat éves ciklusban** készítjük, ezeket periódusonként felülvizsgáljuk. Ez jelen esetben Hévízgyörkre a 2016-2021 évek közötti időszakot jelenti.

Mivel a programokhoz az anyagi források előteremtése Hévízgyörk számára nem egyszerű, így fontos, hogy a település pályázatokon vegyen részt. Az EU-s csatlakozásunk egyik nagy tanulsága, hogy az élet minden színterén meg kell tanulnunk kisebb és nagyobb térségi szinteken összefogni, érdekeinket érvényesítve részt venni a fejlesztési projektekből.

A NEMZETI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM három stratégiai célt határoz meg:

1. Az életminőség és az emberi egészség környezeti feltételeinek javítása.

Cél a jó életminőség és az egészséges élet közvetlen környezeti feltételeinek biztosítása. Ezek közé tartozik a környezet-egészségügyi feltételek javítása, a magas színvonalú környezeti infrastruktúra, valamint a település, a lakóhely épített és természeti elemeinek megfelelő aránya, minősége és összhangja.

2. Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata.

Cél a stratégiai jelentőségű természeti erőforrások, természeti értékek, ökoszisztémák védelme, az életközösségek működőképességének megőrzése, a biológiai sokféleség csökkenésének megállítása.

3. Az erőforrás-takarékosság és a -hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése.

Cél a természeti erőforrásokkal való takarékos gazdálkodás kialakítása, a környezetszennyezés megelőzése, a terhelhetőség/megújuló képesség figyelembevételére épülő fenntartható használat megvalósítása.

Kiemelt figyelmet kell fordítani a társadalmi-gazdasági fejlődés és a környezetterhelés szétválására, azaz, hogy a lakosság növekvő jóléte csökkenő környezetterhelés mellett legyen biztosítható. A fogyasztói magatartás megváltozása, a környezeti szempontból fenntartható termékek és szolgáltatások felé történő elmozdulás keresleti oldalról erősíti meg a termelői folyamatok során a „fenntarthatóság” iránti igényt. A fenntartható termelés forrástakarékos (beleértve az anyag-, a víz-, a terület-, a termőföld- és energiahasználatot, az újrahasználhatóság és a tartósság tervezését, az anyagciklusok körfolyamattá zárását). Csökkenti a környezetre gyakorolt káros hatásokat (kibocsátások és hulladékok minimalizálása, a megújuló erőforrások fenntartható mértékű használata); növeli a termékek és szolgáltatások értékét a fogyasztók számára.

Mindhárom célhoz kapcsolódik a környezetbiztonság javítása. Ez utóbbi az élet- és vagyónbiztonság szempontjait is figyelembe véve kiterjed a szélsőséges természeti folyamatok és természeti katasztrófák (pl. árvizek, szélviharok) előrejelzésére és kárainak csökkentésére, valamint az ipari balesetek, technológiai eredetű katasztrófák (pl. vegyi balesetek) megelőzésére és kárcsökkentésére.

Horizontális cél a társadalom környezettudatosságának erősítése.

Ezáltal biztosítható, hogy az életminőséget közvetlenül érintő tényezők mellett az emberi élet alapjait jelentő természeti erőforrások és értékek védelme és fenntartható használata, valamint az ezekkel szorosan összefüggő életmód, fogyasztási és termelési szokások együttesen szolgálják a társadalom hosszú távú jólétét.

Forrás: NKP 2014-2020

2. A térségi programok, tervek környezet- és természetvédelmi elemei.

A/. Pest Megye Területfejlesztési Konceptióból a Pest Megye jövőképe 2030.

Operatív célok az egész megyére vonatkozóan:

- A környezet takarékosabb használata, az „ökológiai lábnyom” csökkentése.
- Hulladékszegény illetve az újrahasznosításra épülő technológiák elterjesztése.
- Beruházások és befektetések orientációja, az értékteremtés új lehetőségeinek feltárása, „zöld marketing” (márkaérték, védjegy, társadalmi felelősségvállalás) erősítése.
- A szemléletváltás és a környezettudatosság növelésének elősegítése a társadalom széles rétegeiben.
- A gazdaság és a helyi közösségek nagyobb sokfélesége, a megújuló erőforrások növekvő, és sokrétű felhasználása; a lokális, illetve egyedi megoldások, innovációk adaptív térnyerésének elősegítése.
- A helyi identitás fejlesztését támogató eszközök, tartalmak és programelemek támogatása.
- A helyi, regionális média támogatása.
- A természeti értékek, nyersanyagok, energiaforrások hatékony és takarékos használata. A források beszűkülése miatt még fontosabb az erőforrások ésszerű és hatékony felhasználása.
- Az energiafelhasználás jelentős mértékű csökkentése.
- Kedvező táji adottságok megőrzése, a tájszerkezet és karakter kedvezőtlen irányú változásának lassítása, megállítása. Táji örökség (egyedi tájértékek és kedvező tájkarakter elemek) megőrzése.
- Természetes és természet közeli élőhelyek megőrzése. Működőképes ökológiai rendszerek, zöld infrastruktúrák fennmaradásának és fejlesztésének biztosítása, tájidegen, inváziós fajok terjedésének visszaszorítása.
- Fényszennyezés csökkentése közvilágítás korszerűsítéssel, energiatakarékos, fényszennyezés-mentes technikai megoldások alkalmazásával.
- Ökológiai viszonyoknak megfelelő, honos fajok alkalmazása a fejlesztések során.
- Zöldfelületek ökológiai és használati értékének növelése, zöldterületek növelése, és minőségének javítása a Ökoturizmus, nemzeti parki turizmus fejlesztése, az ökoszisztéma szolgáltatások megőrzése.
- A táji örökség védelme és fenntartható fejlesztése. A műemléki örökség megóvása és hasznosítása.
- Az épített környezet nem védett, de a helyi karaktert biztosító együtteseinek megőrzése.

B/. Pest megye elmaradott és leszakadó térségek fejlesztési céljai

Néhány település kivételével a lakosság előregedő tendenciát mutat, alacsony a működő vállalkozások száma, a tradicionális mezőgazdasági tevékenységek jelentősen visszaszorultak, a természeti adottságok, turisztikai potenciálok, a termálvízben rejlő lehetőségek nincsenek kiaknázva. Gazdasági-, társadalmi mutatói a leszakadó térségek mutatóit közelítik, ezért e két területi egységből álló térség (a Felső- Galga mente és az Alsó-Galga mente) fejlesztése megyei szintű támogatást és összehangolást igényel.

Operatív célok a Galga menti térségre.

- A térségi potenciálokra építő gazdaságfejlesztés. A helyben foglalkoztatás lehetőségeinek bővítése, vállalkozási övezetek kialakítása a mikrotérségi központokban (Aszódon, Turán, és Galgamácsán). Az M3-as autópálya biztosította térségi gazdasági kapcsolatok lehetőségének kihasználása Bag és Aszód térségében. Iklad ipari hagyományaira alapozott gazdaságfejlesztés.
- Foglalkoztatást ösztönző programok kidolgozása és támogatása. Kis- és középvállalkozások szerepének növelése.
- Versenyképes mezőgazdaság kialakítása a Felső Galga mentén elsősorban a szántóföldi- az Alsó Galga mentén a kertészeti termelési adottságokra és tradíciókra építve: területi alkalmassághoz igazodó földhasználati struktúra kialakítása.
- az agroökopotenciál kihasználására alkalmas új, piacképes termékek előállításának ösztönzése, a gödöllői Szent István Egyetem innovációs potenciáljának széleskörű alkalmazásával; az

öko-gazdálkodás (Galgafarm) módszereinek elterjesztése, eredményeinek széles körű hasznosítása.

- a geotermikus energia hasznosítása elsősorban a kertészeti termékek előállításában; o a fiatal gazdálkodók és vállalkozásaik kiemelt támogatása az új korszerű termelési és a gazdálkodási ismeretek gyakorlatba ültetésével; a termékek piacra jutásának támogatása; a termelő és értékesítési szövetkezési formák támogatása.
- Természeti és környezeti adottságokhoz alkalmazkodó komplex turisztikai struktúra kialakítása, turisztikai termékcsomagok létrehozása.
- A turai kastély turisztikai hasznosítása, az ökoturizmus fejlesztése.
- A térségi termál potenciálok jobb kihasználása; A turisztikai vonzerők elérhetőségének javítása a térségi és helyi kerékpáros nyomvonalak és létesítmények kiépítésével.
- Kulturális örökségi, épített környezeti értékek megóvása (kiemelten Aszódon és Turán). Vonzó táj- és településkép kialakítása.
- Egészségügyi, oktatási és szociális ellátások, szolgáltatások összehangolása, együttes fejlesztése. Aszódi és a Nagykátai kistérség területi jelentőséggel bíró ellátó és szolgáltató szerepének újjászervezése.
- Együttműködés Nógrád megyével a térség felzárkóztatásában, megyehatáron átnyúló közös akciók megszervezésével és a fejlesztési programok összehangolásával.
- Hátrányos helyzetű társadalmi rétegek munkába állásának elősegítése.

C/. Országos Hulladékgazdálkodási Program 2014-2020.

Átfogó célkitűzések

- elősegíteni az erőforrás-használat és a szükségleteken alapuló, ésszerű gazdasági növekedés szétválasztását;
- csökkenteni az anyagfelhasználást és a hulladék képződését;
- hozzájárulni egy hatékonyabb erőforrás-gazdálkodás megvalósításához;
- hozzájárulni a termékek életciklusának növeléséhez;
- elősegíteni az életciklusuk során a környezetre a lehető legkisebb hatást gyakorló megoldások alkalmazását és
- elősegíteni a munkahelyteremtést.

3. A CÉLOK MEGALAPOZÁSA (SWOT ANALIZIS)

A környezetvédelmi program stratégiai célkitűzéseinek megalapozásához a Pest Megyei Kormányhivatal SWOT analízist kért.

Ez a gazdasági folyamatok elemzésében régóta alkalmazott módszer, ami a belső és külső tényezők vizsgálatával meghatározza a az erősségeket és a gyengeségeket, a kitörési irányokat, de rámutat a kisebb valószínűséggel bekövetkező negatív hatásokra, a veszélyekre is.

A SWOT mozaikszó, jelentése:

S : <i>strengths</i>	erősségek
W : <i>weaknesses</i>	gyengeségek
O : <i>opportunities</i>	lehetőségek
T : <i>threats</i>	veszélyek

(Az erősségek és a gyengeségek a rendszeren belüli állapotot jellemzők, a lehetőségek és a veszélyek a külső hatások.)

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<p>A Természeti környezet változatos, lankás dombok, síkságok, horgász tó és Galga patak. Értékes erdő-, és gyepterületek. Békés, biztonságos települési környezet. Budapest agglomeráció közelsége. A környékbeli településeken van munkalehetőség. Nincs környezetszennyező gazdasági tevékenység. Jó a közművesítés, ivóvíz 82 %, szennyvíz 92 %, földgáz 91 %, 100 % a csapadékvíz elvezetés. Budapest és Gödöllő közúton, vasúton, busszal is gyorsan elérhető. A települési belső úthálózat minősége, sűrűsége megfelelő. Működik a helyi védelem, jól karbantartott a védetet építészeti örökség. Népi hagyományokat őrző vállalkozások. Jól működik a közösségi intézmény. Az óvodai férőhely kb. 20 %-al több, mint az óvodások száma. Az általános iskola 8 osztályos. Egy pedagógusra jutó tanulók száma 15. Egy óvodapedagógusra jutó gyerekek száma 12. A belterületen számos, jól gondozott zöldfelület. 1996 óta működik a Hévízgyörki Természetbarát Egyesület, évenként HETE túra. Lakástól elhordott szelektív hulladékszolgáltatás. Lomtalanítás és a komposztálható hulladékok lakástól való elhordása.</p>	<p>Kevés a helyi munkalehetőség. Az országos és Közép-Magyarország átlagát közel 50 %-al meghaladja az egyetlen háziorvosra jutó lakosok száma. Nincs gyermekorvos. Nincs bölcsőde. Alacsony jövedelmek, kis tökeerő, a regisztrált munkanélküliek jellemzően fizikai foglalkoztatottak voltak. Sok a szakképzetlen munkaerő. A mezőgazdasági alapanyagokat helyben alig dolgozzák fel. Magasabb az előregedő népesség térségen belüli aránya A környéken kimondottan környezetvédelmi céllal civil önszerveződés nem alakult. Nincs termáladottság. Nincs ivóvízkút a közműszolgáltatásban. Nincs hulladékudvar.. Nincs kiépített turizmus. Nincs öko-gazdálkodás. Gyenge a települési marketing.</p>
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<p>A Nyárfás fejlesztés lehetőség a betelepülők számának növelésében. A fővárosi agglomerációból kitelepülők célpontja lehet Hévízgyörk. A természeti értékek bemutatását szolgáló turistautak, tanösvények, kerékpár úttal megközelíthető bemutatóhelyek kialakítása. Külterületi erdősítés növelése, lehetőleg őshonos fafajtákkal. Az elkerülő út kisebb átmeneti forgalmat, még jobb levegőminőséget eredményezne. A szántónak alkalmatlan területeken kaszáló és réti legeltető gazdálkodás. Az ökológiai adottságoknak legjobban megfelelő talajhasználat bővítése. A fenntartható mezőgazdasági fejlesztése. Légszennyező anyag kibocsátásának mérséklésére, lakossági napkollektorok, alternatív fűtési módok.. A jó adottságok és a természeti értékekre alapozva a környezettudatos nevelést, gondolkodást fejleszteni lehet. Ökoiskola, Zöld óvoda.</p>	<p>A gazdasági fejlődés a környezet jó állapotával ellentétes érdekeket érvényesíthet. A befektető tőke a jobb infrastrukturális térségekbe áramlik. Valós összefogás nélkül kimarad a település a térségi gazdaságfejlesztési programokból. A tranzitforgalom erősödése fokozott levegőterhelést okozhat a település belső részében élők számára, gyengíti a környezetbiztonságot. A Hatvani Hulladékkezelő Központ gazdasági gondjai komoly problémát jelenthetnek a települési és szelektív hulladék gyűjtés helyzetében. Az épített környezet, a műemlékek védelmét szolgáló források beszűkülése, pályázati korlátozottsága esetén a település építészeti, kulturális értékeinek, és a tradicionális lakóépületek állagának romlása várható. A gondatlan növény védőszer használata és nem megfelelő talajművelés sok helyen a talajok minőségét rontja. A lakosság érdektelensége a környezetvédelem és természetvédelem iránt.</p>

4. Hévízgyörk község fejlesztési terve, 2015-2019.

A fejlesztési terv pontjaiból azok melyek környezetvédelmi, természetvédelmi hatásai kimutathatók, a programok kidolgozásánál figyelembe vettük, illeszthető megjegyzéssel ellátva.

- 1./ Hévízgyörki Petőfi Sándor Általános Iskola energetikai megújítása (Környezet- és Energiahatékonysági Operatív Program KEHOP)
- 2./ Hévízgyörki orvosi rendelő energetikai megújítása, vagy új orvosi rendelő építése (Környezet- és Energiahatékonysági Operatív Program KEHOP, Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program VEKOP)
- 3./ Hévízgyörki Sün Balázs Óvoda energetikai megújítása (Környezet- és Energiahatékonysági Operatív Program KEHOP)
- 4./ Új bölcsőde építése Hévízgyörk községben (Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program VEKOP)
- 5./ Hévízgyörk-kerékpárút helyi és helyközi közlekedés biztosítása érdekében (Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program VEKOP)
- 6./ Új tornacsarnok igény a Hévízgyörki Petőfi Sándor Általános Iskolában (Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program VEKOP)
- 7./ Hévízgyörki Művelődési Ház felújítása (Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program KEHOP, Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program VEKOP)
- 8./ Az utak szilárd burkolattal való ellátása, meglévők rekonstrukciója (Belügyminisztérium, Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program VEKOP, Integrált Közlekedés-Fejlesztési Operatív Program IKOP)
- 9./ Belterületi járdák felújítása, építése (Belügyminisztérium, Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program VEKOP, Integrált Közlekedés-Fejlesztési Operatív Program IKOP)
- 10./ Európai Unió szabványának megfelelő játszóterek kialakítása (MVH III. Vagy IV. Tengely, Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program VEKOP)
- 11./ Közvilágítás fejlesztése, korszerűsítése (Belügyminisztérium, Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program VEKOP, Környezet- és Energiahatékonysági Operatív Program KEHOP, Integrált Közlekedés-Fejlesztési Operatív Program IKOP)
- 12./ Kamerarendszer bővítése (Belügyminisztérium)
- 13./ Teherszállításra kisteherautó beszerzése (VP MVH III. Vagy IV. Tengely)
- 14./ Ravatalozó felújítása (MVH III. Vagy IV. Tengely, Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program VEKOP)
- 15./ Nyárfás telkek értékesítése, vagy más célra történő hasznosítása, pl: ifjúsági- és gyermektábor létesítése. (MVH III. Vagy IV. Tengely, Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program VEKOP)
- 16./ Béke utca-Arany János utca sarkán lévő önkormányzati telek hasznosítása, termelői piac vagy a mai kornak megfelelő internet kávézó kialakítása. (MVH III. Vagy IV. Tengely, Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program VEKOP)
- 17./ A volt „sarki-óvi” visszavásárlása, pihenőpark kialakítása. (MVH III. Vagy IV. Tengely, Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program VEKOP)
- 18./ Régi iskola épületének belső felújítása, korszerűsítése (MVH III. Vagy IV. Tengely, Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program VEKOP)
- 19./ Hévízgyörk turisztikai ismertető kiadvány készítése (MVH III. Vagy IV. Tengely, Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program VEKOP)
- 20./ Polgármesteri hivatal felújítása, korszerűsítése (Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program VEKOP)
- 21./ Sportöltöző felújítása és a sportpálya környezetének megszépítése (MVH III. Vagy IV. Tengely, Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program VEKOP)
- 22./ 0/100/1,2,3,5.hrsz. külterületi ipari park kialakítása
- 23./ Erdő alatti szőlő 2404-2559.hrsz. szabadidő terület kialakítása (VEKOP MVH-III-IV. tengely)

Hévízgyörk környezetvédelmi programok 2016-2021.

1. Csapadékvíz elvezetés

Szükséges a belterületi belvízvédelmi művek, eszközök, berendezések állapotának minden évben legalább egyszer, legkésőbb november 15-ig történő ellenőrzése, szükség szerint karbantartása.

Forrás: KEHOP.

Költségigény: 500.000 Ft/év
 Határidő : minden év november 15.
 Felelős : Polgármesteri Hivatal

2. Csapadékvíz árkok tisztítása

A lakosság tájékoztatása (helyi médiákban) és figyelem felhívása az ingatlan előtt haladó csapadékvíz elvezető árkok tisztításáról.

Határidő : 2016 II. félév-től, folyamatosan
 Felelős : Polgármesteri Hivatal

Pályázat(ok) benyújtása a a belterületi gyűjtő csatornák burkolására.

Határidő : 2017 – től, pályázati kiírás szerint.
 Felelős : Polgármesteri Hivatal/szolgáltató

3. Energetika hatékonyság növelés, az épületek energetikai megújításával

KEHOP 5. Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása:..

b. Épületek energiahatékonysági korszerűsítése megújuló energiaforrások alkalmazásának kombinálásával

Az önkormányzat tulajdonában és üzemeltetésében lévő intézmények energiahatékonyságának növelése szükséges. Megvalósítandó az épületek XXI. századi, aktuális korszerűsítése beleértve a szigetelő képesség növelését, a hatékonyabb és gazdaságos fűtési-hűtési rendszerek beépítését. Ez a költségcsökkentő üzemeltetés mellett a lakosság számára példamutatást, a másképpen gondolkodás, az új technikák megismerését és elfogadását is segíti.

Illeszthető: Óvoda, iskola, művelődési ház, orvosi rendelő

Költségigény : 100 %-ban támogatott.
 Önerő : A pályázatban nem elszámolható költségek.
 Határidő : pályázati kiírás szerint, 2016-tól.
 Felelős : Polgármesteri Hivatal.

4. Energia csökkentés a közvilágítás korszerűsítésével

Az önkormányzat költsége a közvilágítás. Ennek csökkentése lehetséges korszerű, energiatakarékos égőkkel történő megvalósítás, ami kettős célt szolgál. Növeli a közlekedés biztonságát és csökkenti a villamos energia felhasználást. A programon belül lehetőség van a buszmegálló, parkolók megújításra is. (Forrás lehetőségek: Belügyminisztérium, Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program **VEKOP**, Környezet- és Energiahatékonysági Operatív Program **KEHOP**, Integrált Közlekedés-Fejlesztési Operatív Program **IKOP**)

Költségigény : Pályázati kiírás szerint.
 Önerő : A pályázati kiírás szerint.
 Határidő : pályázati kiírás szerint, 2016-tól.
 Felelős : Önkormányzat/Polgármesteri Hivatal

5. Energiatudatosság, szemléletformálás.

Szükséges olyan projektek megvalósítása, amelyek hozzájárulnak az energiatudatos és fenntartható energiafogyasztás és ezzel együtt az energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások alkalmazásának növelését népszerűsítő célok eléréséhez. Ilyen lehet pld. a családi házak energiahatékonyságának növelését támogató pályázatok népszerűsítése. Forrás: a KEHOP pályázat keretében elérhető.

Költségigény	:	100 %-ban támogatott.
Önerő	:	A pályázatban nem elszámolható költségek.
Határidő	:	pályázati kiírás szerint, 2016-tól.
Felelős	:	Polgármesteri Hivatal

6. Szennyvízkezelés

Szükséges a víz-szennyvíz anomália arányának csökkentése. A lakosság szükséges ismeretekkel való ellátása, szemléletformálása, a meglévő szennyvízhálózatra történő rákötések ösztönzése, egyeztetve a szolgáltatóval, javíthatja a szennyvízellátottságot a településen. Amíg nincs 100 %-os arány, talajterhelési díj fenntartása szükséges.

Határidő	:	2017 év folyamán
Felelős	:	Önkormányzat/Polgármesteri Hivatal/szolgáltató

7. Hulladékkezelés fejlesztése

A hulladékudvar megvalósulása a legkorszerűbb módja, hogy az elektronikai hulladékok begyűjtés kiterjesztése megtörténjen egyéb veszélyes hulladékokra, mint festékes dobozok, festék maradványok, fűadárt olaj, sütőolaj maradvány, növényvédőszer és egyéb vegyszer maradványok. ott lehet a nem veszélyes hulladékok közül a kismennyiségű építési hulladékot, a szelektív gyűjtésből kimaradó nagyméretű műanyag, fém, papír és kompozit hulladékok leadására is.

A hulladék udvar létesítésének előkészítéséhez szükséges az egyeztetés a szolgáltatóval.

Forrás: KEHOP.

Költségigény	:	Szolgáltatóval egyeztetve, pályázati kiírás szerint.
Határidő	:	2017- től, pályázati kiírás szerint
Felelős	:	Önkormányzat/Polgármesteri Hivatal

8. Légszennyezés elleni védekezés

Parlagfűmentesítés szervezése, a földhivatal, a közegészségügyi és talajvédelmi hatóságok hatóságokkal egyeztetve. Közmunkaerővel, évenkénti akciószerűen.

Forrás: Közmunkaprogram, később megjelenő pályázat.

Költségigény	:	Felmérés szerint
Határidő	:	2016. II. félév-től, évente a nyári hónapokban
Felelős	:	Önkormányzat/Polgármesteri Hivatal

9. Közlekedésfejlesztés, a levegő tisztaság fenntartása érdekében.

Átmenő forgalom csökkentése. A településen átmenő gépjármű forgalmat csökkenteni kell. Fel kell kutatni az elkerülő út megvalósításához elengedhetetlen állami és EU-s támogatási forrásokat, az útfenntartóval és az érintett településekkel közösen koncepciót kell készíteni.

Költségigény	:	Tervtől függő
Határidő	:	2017.- től, a pályázati kiírás szerint.
Felelős	:	Önkormányzat

10. Kerékpáros közlekedés fejlesztése, a kulturális és természeti örökség védelme, települések közti kapcsolat növelése.

A KEHOP 2.4. prioritása keretében fenntartható turisztikai termékeket, hálózatos fejlesztéseket, tematikus utakat, kiemelt helyszíneket támogat, melyek a kulturális és természeti örökség megőrzésének és bemutatásának elveit figyelembe veszik. A hálózatos fejlesztések során kiemelt figyelmet fordítunk a kulturális értékek megőrzésére, felfűzésére, a turisztikai kínálat diverzifikációjára. Az önmagukban jelentős vonzerőt nem képező látványosságok összekötésével, kreatív eszközökkel, tematikus úttá/hálózattá szervezésével új helyszínek kapcsolhatók be a turizmusba.

Kiviteli terv szinten elő kell készíteni a kerékpárút hálózat fejlesztésének elképzelését, belterületi és külterületi, települések közti változatban. A tervekészítéssel párhuzamosan figyelemmel kell kísérni a tárgyban elérhető pályázati lehetőségeket. A külterületi megvalósításához meg kell keresni a szomszédos települések önkormányzatait.

Illeszthető: Belterületi, települések közötti összekötő kerékpár út.

Költségigény	:	a pályázati kiírás és a terv szerint
Határidő	:	2016. tervdokumentáció elkészítése és beadása
Felelős	:	Önkormányzat/Polgármesteri Hivatal

11. Biztonságos kerékpár tárolás.

Koncepció szintjén át kell tekinteni a település kerékpáros közlekedéséhez a biztonságos kerékpár-tárolási és –elhelyezési lehetőségeket. Ez összehangolható a kamera rendszer bővítésével is. Forrás:

IKOP

Illeszthető: belterületi kerékpár út fejlesztés.

Költségigény	:	a pályázati kiírás és a terv szerint
Határidő	:	2016. II. félév
Felelős	:	Önkormányzat/Polgármesteri Hivatal

12. Az utak szilárd burkolattal való ellátása, meglévők rekonstrukciója

Minden útburkolás, amellyel, hogy a közlekedő lakosság komfort érzését növeli, a település levegőminőségében és a zajhatásban is pozitív változást jelent. Az **INTEGRÁLT KÖZLEKEDÉSFEJLESZTÉSI OPERATÍV PROGRAM** ebben jelenthet segítséget.

Illeszthető: belterületi burkolatlan utak burkolása és rekonstrukció.

Költségigény	:	a pályázati kiírás és a fejlesztési terv szerint
Határidő	:	2016. tervdokumentáció elkészítése és beadása
Felelős	:	Önkormányzat/Polgármesteri Hivatal

13. Ivóvízellátás hálózati rekonstrukció

A vízhálózat technikai fejlesztése az amortizáció miatt folyamatosan szükséges. Ide sorolható a szivattyúk, vezetékek cseréjére, a szolgáltatóval közös hosszú távú program alapján.

Költségigény	:	A terv által meghatározva.
Határidő	:	2017. I. félév
Felelős	:	Önkormányzat/Szolgáltató

14. Zöldterület gazdálkodás

A település zöldfelületi köztereinek növelése a lakosság általános közérzetének javítása mellett, környezetvédelmi célokat is szolgál. A települési jó levegő megőrzése, a levegőt szennyező por

megkötése, a szélsőséges melegben hűsítő hatása is fontos. **Forrása: MVH III. Vagy IV. Tengely, Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program VEKOP**
Illesztés: A volt „sarki-ovi” visszavásárlása, pihenőpark kialakítása. Rövid- és középtávú zöldterület fejlesztési, fenntartási koncepció készítése és elfogadása (költség és finanszírozási tervvel)

Költségigény : a pályázati kiírás és a fejlesztési terv szerint
 Határidő : 2016. tervdokumentáció elkészítése
 Felelős : Önkormányzat/Polgármesteri Hivatal

15. Együttműködés civil szervezetekkel a természetvédelemben

Az önkormányzatnak együtt kell működnie az igazgatási területén természetvédelmi tevékenységet kifejtő civil szervezetekkel, munkaközösségekkel, a természetvédelem iránt elkötelezett állampolgárokkal. Erre vonatkozóan cselekvési programot kell kidolgozni, amely tartalmazza az együttműködés lehetséges formáit. Közös feladat a környék táji, természeti értékeinek megismertetése, a természetvédelmi szempontból értékes területek fenntartóival az üzemeltetés minősége, a lakosság hozzáférése, azok látogathatósága témakörökben. Emellett az értékek felmérése, dokumentálása, védelme. **Forrás: KEHOP.**

Költségigény : Az Pályázati kiírás szerint
 Határidő : folyamatos
 Felelős : Önkormányzat

16. Ismertető kiadványok

A település vonzerejének növelése szükséges, hiszen mind a belterületen, mind a külterületen vannak olyan látnivalók, amelyekre kiépülhet a túrizmus. Ehhez eszköz lehet a meglévő helyi jelentőségű természetvédelmi, turisztikai és védett építészeti értékekről, hagyományos települési programokról ismertető füzet kiadása, a településen belül ezekhez kapcsolható ismertető táblák kiállítása forgalmas közterekre. **Forrása: VEHOP, KEHOP.**

Költségigény : Pályázati kiírás szerint
 Határidő : folyamatos
 Felelős : Önkormányzat

Hévízgyörk, 2016. május 17.

Készítette: Szabóné Gara Irén környezetvédelmi szakértő
 Jóváhagyta: Hévízgyörk Község Önkormányzat 9/2016. (V.24.) sz. határozat.

Mellékletek:

1. A környezetvédelem általános alapelveiről
2. Vonatkozó jogszabályok

1. melléklet. A környezetvédelem általános alapelveiről

A fenntartható fejlődés elve a mindennapi életünkben

A különböző világmodellezések alapján a civilizált társadalmak lassan rájöttek, hogy a kizárólagosan csak a növekedést célzó modellek tarthatatlanok. Napjainkban egyre erősebb a harmonikus fejlődés előtérbe kerülése. Ez lehet a kulcs, hogy a természet értékeinek rombolása nélkül valósítjuk meg elképzeléseinket, miközben nem sértjük az elkövetkező nemzedékek fejlődési esélyeit. Fontos szempont az ökológiai határok megismerése és megtartása, a megújuló energia- és erőforrások olyan kiaknázása, mely a megújulás mértékén belül marad.

Energia- és nyersanyagforrásaink egy része nem megújuló, belőlük csak „véges nagyságú” készlet áll rendelkezésünkre. Ezek használatának legjobb módja a takarékoság. Ha ezt kiegészítjük azzal, hogy alternatívaként megismerjük és használjuk, alkalmazzuk a megújuló energiákat, mai tudásunk szerint a legtöbbet tehetjük a környezeti erőforrások védelmében. A termelésnek és a fogyasztásnak a **takarékosság elve** szerinti megszervezése természetesen rendkívül összetett és hosszú folyamat, de a fenntartható növekedés egyik alapfeltétele ennek az elvnek a társadalomban és a gazdaságban való módszeres megvalósítása.

Az anyag- és energiaátalakítási folyamatokban keletkező hulladékokat különböző technológiák segítségével lehetőségünk van azok visszavezetésére a termelésbe.

Ezt többféleképpen tehetjük, de alapvetően három csoportba sorolhatjuk a lehetőségeinket:

Ugyanabban a formában, ugyanabba a termelési folyamatba vezetjük vissza a hulladékot. Ez jár a legnagyobb környezeti haszonnal, mert nem, vagy alig kell új energiát befektetni a folyamatba. Pl.: üres üvegek begyűjtése majd újratöltése.

A hulladékok közvetlen visszaforgatása a termelési folyamat valamelyik fázisába. Pl.: begyűjtött üvegekből üvegtörmelékot készítünk, majd azt újraolvasztjuk.

A keletkezett hulladékok nem abba a termelési folyamatba kerülnek visszavezetésre, amelyben keletkeztek, de hulladék nélkül, vagy kevés hulladék keletkezése közben alapanyagként került felhasználásra, valamely termék előállításában. Pl.: a PET flakonokból „polár” alapanyag gyártása, ami textilipari alapanyag.

A hulladékok szelektív visszagyűjtése a közelmúlt társadalmi sikere, mely az első lépés a tevékeny és aktív környezettudatosságban.

A mérhető adatokra alapozott megismerés elve

Megbízhatóan akkor tudjuk felmérni a környezet állapotát, ha több, pontosan meghatározott paraméterrel jellemezni tudjuk azt. A megfigyeléseket hosszú távon kell végezni és egységes, korszerű módszerekre kell, hogy alapuljanak. Ezeknek a méréseknek a periodikus elvégzését és az adatok értékelését nevezzük környezeti monitoringnak. Ehhez meghatározandó a legfontosabb elemek köre, melyek nélkül nem lehetséges valódi kép kialakítása. Ugyanakkor a mérőműszerek és mérési tevékenységek, módszerek nagy költségigénye miatt kerülni kell a felesleges paraméterek vizsgálatát.

Törekedni lehet ennek a tevékenységnek is a társadalmiasítására. A civilek bevonása pld. forgalom számlálásokban, parlagrafüves területek felkutatásában... stb, mind eszköz a tapasztalatszerzés-megismerés, → tudatos cselekvés, folyamatokban.

A károk megelőzésének és megszüntetésének elve

A környezeti károk okozója számos múltbéli és jelenlegi tevékenység lehet. Ezek a károk a környezeti elemek jelentős megváltozásában testesülhetnek meg. Ezeket a megváltozásokat mindig az ember, az állatok, valamint a növényvilág egészsége, életminősége és élettere szempontjából értjük. Ilyen káros folyamat lehet a folyóvizeink szennyeződése, a levegőben egészségre káros gázok, gőzök alkalmi, vagy eseti feldúsulása, a talaj és a felszín alatti vízrétegek potenciális, vagy valóságos szennyeződése.

Jogilag három eset különböztethető meg az emberre és a környezetre veszélyes tevékenység végzése szempontjából:

Első: az adott tevékenység (folyamat) még nem kezdődött el, így a megelőzés fontos eszköze lehet a környezeti jog. Magyarországon a környezeti hatásvizsgálat és/vagy az egységes környezetvédelmi engedély, a nagy beruházások elengedhetetlen törvényi feltétele. Ebben minden folyamatot vizsgálni kell, a környezeti elemekre és az emberi egészségre gyakorolt hatásai szerint.

Második: az adott tevékenység már folyamatban van, amiről el kell döntenet, hogy a tevékenység okozott-e kárt, vagyis, hogy folytatható-e a tevékenység vagy le kell állítani. Az ezzel kapcsolatos vizsgálat is egy jogilag meghatározott eszköz, melyet környezetvédelmi felülvizsgálatnak neveznek, módszere az állapotfelmérés, mely szintén a környezeti elemekre gyakorolt hatásokat vizsgálja.

Harmadik: ha kimutatható az okozott kár, akkor annak megszüntetéséről kell gondoskodni. Ez a károkozónak a kötelezettsége, meg kell szüntetnie a kár okát, az okozott károkat és viselnie kell a költségeket, bírságokat. Ebben az esetben az alkalmazott szankció elrettentő hatással lehet más lehetséges elkövetőre is.

Az élet tiszteletének és védelmének elve

A környezetvédelem alapvető célja az élet komplex védelme. Az ideális, ha ez igény, mely az ember belsőjéből származik és nem a külső szankcióktól való félelem a forrása. A valódi környezettudatosság kialakításához megfelelő szocializáció szükséges, minden életkorban tartó fejlődéssel.

A környezeti nevelés és oktatás magasabb szintre emelésének elve

A legtöbb környezetvédelmi elv csak akkor érvényesíthető megfelelően, ha fogékony a társadalmi környezet és benne megfelelően művelt egyénekkkel. Ezért kiemelt fontosságú az intézményes nevelés-oktatás környezeti szempontokra való fogékonysága. A környezeti nevelés egy komplex módszer, mely elkezdődik kisgyermekkorban és a mely az életen át, tart. Ezzel alakítható a környezettudatosságunk, amelyben amilyen szintre jutottunk, az tükröződik cselekedeteinkben.

A környezetpolitika regionalitásának elve

Elegendhetetlen a környezetpolitika tervszerű alakítása. Ez a tervszerűség meg kell jelenjen országos, regionális, kistérségi és helyi szinteken is. A tervszerű környezetpolitika együtt kezelendő a terület- és gazdaságfejlesztéssel, településrendezéssel. Az előrelátó környezetvédelmi tervezéshez elegendhetetlen a megfelelő környezetismeret megléte. A tervezés elemei a hosszú távú környezetpolitikai koncepció mely a Nemzeti Környezetvédelmi Programban ölt testet. Ezekre épülhetnek a regionális és helyi sajátosságoknak megfelelő, de központi forrással is támogatott területi programok.

Az egyéni és kollektív társadalmi részvétel és felelősség elve

A környezeti károk mindig emberi közösségeket, épített és természeti értékeket érintenek. A káros hatások felmérése és elhárítása csak úgy oldható meg hatékonyan, ha a folyamatokról hitelesen tájékoztatjuk és a folyamatokba bevonjuk az érintett területek lakosságát. A különböző közösségek részvétele javíthatja a hatékonyságot bármilyen környezetvédelmi probléma megoldásában, hiszen a helyi döntések közelebbről érintik a lakosságot, mint az országos szintűek. A környezetvédelmi döntési folyamatok tervezése, kialakítása során mindig törekedni kell a felelőségek pontos meghatározására, mert csak így várható a valódi eredményesség és hatékonyság.

A partnerségi viszony elve

Ez két értelemben is megközelíthető.

Első: harmonizálni kell az állam, a környezetet használó és a társadalom közötti partnerséget. Minden környezeti probléma akkor oldható meg maradéktalanul, ha az érdekelt felek összehangoltan cselekszenek.

Második: a rendkívül összetett környezeti szektoroknál – mely számos társadalmi szférát érint – gazdasági együttműködés megvalósítása a cél, mert a keletkező párhuzamosságok sorra kiolthatják egymást. Az ENSZ Európai Gazdasági Bizottsága szerint a környezetvédelem nem tekinthető külön szektornak, integrálni kell a gazdaságpolitikába és a társadalmi tevékenységekbe. Vagyis a társadalom valamennyi szektorának részt kell vállalnia a környezet iránti felelősségből.

A környezeti szempontok beépítése a gazdaság folyamatokba elv

Az emberiség nem tud a természet fölé nőni, nem uralhatja azt. A környezeti adottságokat nem megfelelően figyelembe vevő fejlesztések visszahatnak a társadalomra, a környezeti károkon túl emberi elnyomorodásokat okozhat. Ésszerűbb a környezeti adottságok környezetbarát felhasználása. Törekedni kell, hogy ne a környezetet alakítsuk az igények szerint, hanem az igényeket a környezeti adottságokhoz. Ez hosszú távú gondolkodásmódot, nagyfokú szakképzettséget és türelmet feltételez.

2. melléklet: Vonatkozó jogszabályok

1995. óta törvény kötelezi az önkormányzatokat önálló települési környezetvédelmi feladatokban való részvételre, beleértve a környezet állapotának elemzését és értékelését. A települések és lakóik számára a környezeti és természetvédelmi keretekhez a jogi alapot az Alaptörvény, a környezetvédelmi és természetvédelmi törvények, rendeletek sokasága adja.

Részletek Magyarország Alaptörvénye O. cikke:

(1) Magyarország védi és fenntartja az egészséges környezetet . (2) A természeti erőforrások, különösen a termőföld és az ivóvízkészlet, valamint a biológiai sokféleség és a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége. Magyarországon eddig, először az Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP) került elfogadásra, majd az abban foglalt célokkal, célállapotokkal és feladatokkal összhangban történt a kisebb közigazgatási egységek területére vonatkozó programok megalkotása és elfogadása.

Megjelent az Európai Unió új, a „Jólét bolygónk felélése nélkül” című, 2020-ig tartó időszakra szóló 7. Környezetvédelmi Cselekvési Programja (7EAP), amely Magyarország számára is számos feladatot fogalmazott meg, ezáltal jelentős igazodási pontot képvisel a hazai környezetpolitikai célkitűzések meghatározása és megvalósítása során.

A IV. Nemzeti Környezetvédelmi Program (nincs még elfogadva) célkitűzése, hogy az ország adottságait, a társadalom hosszú távú érdekeit és jövőbeni fejlődési céljait, valamint a globális felelősségből és a nemzetközi együttműködésből, EU-tagságból adódó kötelezettségeket figyelembe véve, meghatározza az ország környezeti céljait és az elérésükhöz szükséges eszközöket.

A Program főbb kapcsolódási irányai

Magyarország környezetpolitikája – mind kialakításában, mind végrehajtásában – szervesen kapcsolódik az EU vonatkozó szakpolitikáihoz (kiemelten 7EAP-hoz) és szabályozási eszközeihez, valamint a nemzetközi környezeti politikákhoz, programokhoz és megállapodásokhoz (mint például a Rió+20 világtalálkozó következtetései).

A Program szorosan kapcsolódik az Országgyűlés által elfogadott Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégiához, mint hosszú távú koncepcióhoz; az abban tárgyalt négy alapvető erőforrás közül elsősorban a természeti erőforrásokhoz kapcsolódó célokat és intézkedéseket részletezi;

az NKP a környezetügy átfogó stratégiai tervdokumentuma, mely keretet ad minden környezetügyi szakterületi stratégiának, programnak, tervnek integrálja fő célkitűzéseiket, illetve útmutatást fogalmaz meg a kidolgozásukhoz.

A Program egyúttal a 2014-2020 közötti időszakban rendelkezésre álló európai uniós környezetügyi célú fejlesztési források felhasználásáról szóló dokumentumok szakmai megalapozását is szolgálja.

A jelenleg hatályos **Országos Területrendezési Terv (OTrT)** a 2008. évi L. törvény által módosított 2003. évi XXVI. törvénnyel került elfogadásra. Ez meghatározza az ország egyes térségei terület-felhasználásának feltételeit, a műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve erőforrások védelmére. Az OTrT összhangban van a páneurópai ökológiai hálózat rendszerével is, aminek részei lettek a NATURA 2000 területek is. Ezekből Pest Megyében 10 megtalálható.

Ezenkívül megtörtént az országos tájképvédelmi területek lehatárolása, és bevezetésre kerültek a kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő és védendő örökségi elemek is.

A kormány az EU-val közös pályázati rendszerébe is beillesztette ezeket az értékeket.

Az **Új Széchenyi Terv (2020) Környezeti és Energetikai Hatékonysági Operatív Programjának** Prioritástengelyei és intézkedései ennek megfelelően ezeket az elveket tartalmazza. Ezek:

1. Klímaváltozásra történő felkészülés
2. Víziközmű-szolgáltatás fejlesztése
3. Vízvédelemmel, hulladékgazdálkodással, levegőminőséggel és zajvédelemmel kapcsolatos fejlesztések
4. Természetvédelmi és élővilág-védelmi fejlesztések
5. Megújuló energiaforrások alkalmazása, energetikai és energiahatékonysági fejlesztések
6. Környezetügyi K+F+I, szemléletformálás
7. Energiahatékonyság javítására irányuló pénzügyi eszközök biztosítása

A környezetvédelmi programban használt fontosabb alapfogalmak és értelmezésük

Az alábbi felsorolást nem korlátozzuk kizárólag a környezetvédelmi program szóhasználatában előforduló, speciális fogalmakra, kiterjesztjük azokra is, melyek a környezeti nevelés, a hatósági eljárások, illetve a környezetvédelmi minősítések során a leggyakrabban előfordulnak.

1. környezeti elem: a föld, a levegő, a víz, az élővilág, valamint az ember által létrehozott épített (mesterséges) környezet, továbbá ezek összetevői;
2. környezet: a környezeti elemek, azok rendszerei, folyamatai, szerkezete;
3. természeti erőforrás: a — mesterséges környezet kivételével — társadalmi szükségletek kielégítésére felhasználható környezeti elemek vagy azok egyes összetevői;
4. környezet igénybevétele: a környezetben változás előidézése, a környezetnek vagy elemének természeti erőforráskénti használata;
5. környezet-igénybevettség: a környezetnek vagy elemének természeti erőforráskénti használata mértéke;
6. környezetterhelés: valamely anyag vagy energia közvetlen vagy közvetett kibocsátása a környezetbe;
7. környezetszennyezés: a környezet valamely elemének a kibocsátási határértéket meghaladó terhelése;
8. környezetszennyezettség: a környezetnek vagy valamely elemének a környezetszennyezés hatására bekövetkezett szennyezettségi szinttel jellemezhető állapota;
9. környezethasználat: a környezetnek vagy valamely elemének igénybevitelével, illetőleg terhelésével járó tevékenység;
10. környezetveszélyeztetés: a környezetkárosodás bekövetkezésének közvetlen veszélye;
11. környezetveszélyeztető magatartás: környezetveszélyeztetést előidéző tevékenység vagy mulasztás;
12. környezetkárosítás: az a tevékenység vagy mulasztás, amelynek hatására környezetkárosodás következik be;
13. *környezetkárosodás*: a környezetben, illetve valamely környezeti elemben közvetlenül vagy közvetve bekövetkező, mérhető, jelentős kedvezőtlen változás, illetve valamely környezeti elem által nyújtott szolgáltatás közvetlen vagy közvetett, mérhető, jelentős romlása;
14. *környezeti elem által nyújtott szolgáltatás*: környezeti elemnek más környezeti elem vagy a társadalom (köz) érdekében ellátott funkciója;
15. *környezetkárosodást megelőző intézkedés*: környezetveszélyeztetés esetén a környezetkárosodás megelőzésére vagy várható bekövetkezése előtt annak csökkentésére irányuló tevékenység, illetve intézkedés;
16. *helyreállítási intézkedés*: olyan kárelhárítási, illetve kármentesítési tevékenység vagy intézkedés, amely a környezetkárosodás enyhítésére, az eredeti állapot vagy ahhoz közeli állapot helyreállítására, valamint a környezeti elem által nyújtott szolgáltatás helyreállítására vagy azzal egyenértékű szolgáltatás biztosítására irányul;
17. *eredeti állapot*: a környezetkárosodás bekövetkezésének időpontjában a környezetnek vagy valamely elemének és az általa nyújtott szolgáltatásoknak a rendelkezésre álló legjobb információ alapján meghatározható állapota, mely akkor állt volna fenn, ha a károsodás nem következik be;
18. *megelőzési, illetve helyreállítási költség*: minden olyan költség, amely a környezetkárosodás megelőzéséhez, illetve az eredeti állapot helyreállításához szükséges, ideértve különösen a környezetkárosodás, valamint annak közvetlen veszélyének felmérésével kapcsolatos költségeket, a lehetséges intézkedések felmérésének költségeit, az adatgyűjtés költségeit, a jogi költségeket (így például ügyvédi, illetve közjegyzői költség), valamint a monitoring és az ellenőrzés költségeit, továbbá a kártalanítás összegét;
19. *környezetre gyakorolt hatás*: a környezetben környezetterhelés, illetőleg a környezet igénybevétele következtében bekövetkező változás;
20. *hatásterület*: az a terület vagy térrész, ahol jogszabályban meghatározott mértékű környezetre gyakorolt hatás a környezethasználat során bekövetkezett vagy bekövetkezhet;
21. *érintett*: azon személy, szervezet, aki vagy amely a hatásterületen él, tevékenykedik;
22. *érintett önkormányzat*: az a települési önkormányzat, amely az adott környezethasználat hatásterületén illetékességgel rendelkezik;
23. *helyi környezetvédelmi ügy*: minden olyan környezetvédelmi ügy, amelyben a környezet használata és a hatásterület nem terjed túl az ér

A környezetvédelmi törvény és a környezetvédelmi terv kapcsolata

1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól, (Kt.) 46. § (1) pontja kimondja,

A települési önkormányzat a környezet védelme érdekében:

- a) biztosítja a környezet védelmét szolgáló jogszabályok végrehajtását, ellátja a hatáskörébe utalt hatósági feladatokat;
- b) önálló települési környezetvédelmi programot dolgoz ki a 48/E. §-ban foglaltak szerint, amelyet képviselő-testülete ... hagy jóvá;
- c) a környezetvédelmi feladatok megoldására önkormányzati rendeletet bocsát ki, illetőleg határozatot hoz;
- d) együttműködik a környezetvédelmi feladatot ellátó egyéb hatóságokkal, más önkormányzatokkal, társadalmi szervezetekkel;

- e) elemzi, értékeli a környezet állapotát illetékességi területén, és arról szükség szerint, de legalább évente egyszer tájékoztatja a lakosságot;
- f) a fejlesztési feladatok során érvényesíti a környezetvédelem követelményeit, elősegíti a környezeti állapot javítását.

Kt.48/E.§ (1) A települési környezetvédelmi programnak a település adottságaival, sajátosságaival és gazdasági lehetőségeivel összhangban – a 48/B. § (2) bekezdésben foglaltakon túl – tartalmaznia kell

- a) a légszennyezettség-csökkentési intézkedési programmal, valamint a légszennyezéssel,
- b) a zaj és rezgés elleni védelemmel, a külön jogszabály alapján stratégiai zajtérkép készítésére kötelezett települési önkormányzatok esetén a stratégiai zajtérképek alapján készítendő intézkedési tervekkel,
- c) a zöldfelület-gazdálkodással,
- d) a települési környezet és a közterületek tisztaságával,
- e) az ivóvízellátással,
- f) a települési csapadékvíz-gazdálkodással,
- g) a kommunális szennyvízkezeléssel,
- h) a települési hulladék-gazdálkodással,
- i) az energiagazdálkodással,
- j) a közlekedés- és szállításszervezéssel,
- k) a feltételezhető rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárításával és a környezetkárosodás csökkentésével kapcsolatos feladatokat és előírásokat.

A környezetvédelmi törvény alapelvei

1. Az elővigyázatosság, a megelőzés és a helyreállítás. A környezethasználatot az elővigyázatosság elvének figyelembevételével, a környezeti elemek kíméletével, takarékos használatával, továbbá a hulladékelejtkezés csökkentésével, a természetes és az előállított anyagok visszaforgatására és újrafelhasználására törekedve kell végezni. A megelőzés érdekében a környezethasználat során a leghatékonyabb megoldást, az elérhető legjobb technikát kell alkalmazni. A környezetvédő jogalkotás a környezethasználat feltételeit, illetőleg korlátozó vagy tiltó rendelkezéseket állapíthat meg. A környezetet veszélyeztető vagy károsító környezethasználó köteles azonnal befejezni a veszélyeztető vagy károsító tevékenységet. A környezethasználó köteles gondoskodni a tevékenysége által bekövetkezett környezetkárosodás megszüntetéséről, a károsodott környezet helyreállításáról.

2. Felelősség. A környezethasználó az e törvényben meghatározott és az e törvényben és más jogszabályokban szabályozott módon felelősséggel tartozik tevékenységének a környezetre gyakorolt hatásaiért.

3. Együttműködés. Az állami szervek, a helyi önkormányzatok, a természetes személyek és szervezeteik, a gazdálkodást végző szervezetek és mindezek érdekvédelmi szervezetei, valamint más intézmények együttműködni kötelesek a környezet védelmében. Az együttműködési jog és kötelezettség kiterjed a környezetvédelmi feladatok megoldásának minden szakaszára.

4. Tájékozódás, tájékoztatás és nyilvánosság. Mindenkinek joga van a külön jogszabályban meghatározott környezeti információkat – mint közérdekű adatokat – megismerni. A környezet védelmével kapcsolatos állampolgári jogok gyakorlása és kötelezettségek teljesítése céljából a közfeladatot ellátó szervek mindenki számára lehetővé teszik a környezet és az egészség lényeges összefüggéseinek, a környezetkárosító tevékenységek és azok fontosságának megismerését. A környezethasználó köteles az általa okozott környezetterheléssel, környezet igénybevétellel, valamint környezetveszélyeztetéssel összefüggő adatokról kérelemre bárkinek tájékoztatást adni. A tájékoztatási kötelezettség megszegése esetén a környezethasználó törvényességi felügyeletét ellátó szerv intézkedése kezdeményezhető.

További törvények felsorolása, melyekhez kapcsolódhat a környezetvédelmi program

2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól
1995. évi LVII. Törvény a vízgazdálkodásról,
1996. évi XXI. Törvény a területfejlesztésről és területrendezésről,
1996. évi LIII. Törvény a természet védelméről,
1997. évi LXXVIII. Törvény az épített környezet alakításáról és védelméről,
2001. évi LXIV. törvény a kulturális örökség védelméről,
2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről (OTrT),
2007. évi CXXIX. törvény a termőföld védelméről
2012. évi CLXXXV. törvény a hulladékról

A környezetvédelmi program készítésénél figyelembe vett országos, megyei tervek, programok, koncepciók

IV. Nemzeti Környezetvédelmi Program 2015-2020.
Pest Megye Környezetvédelmi Programjai 2015-2020.
Pest Megye Területfejlesztési Koncepciója 2014-2030.
Pest Megye Területfejlesztési Programja 2014-2020.
Pest Megye Hulladékgazdálkodási Stratégiája 2015-2020.